

**ANALÝZY KONCEPČNÍCH A STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ ÚSTECKÉHO KRAJE
Z HLEDISKA JEJICH SOULADU S PRINCIPY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE**

PŘÍLOHA Č. 1. STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚSTECKÉHO KRAJE 2006 - 2020

Výstup projektu: „Podpora při přípravě strategie udržitelného rozvoje ve vybraných krajích České republiky,” který byl řešen pod záštitou Rozvojového programu Organizace spojených národů (UNDP), Ministerstva životního prostředí České republiky a Ministerstva pro místní rozvoj České republiky a ve spolupráci s Krajským úřadem Ústeckého kraje a Krajským úřadem Libereckého kraje při spolufinancování ze Státního fondu životního prostředí České republiky.

Zpracovatel:
Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s. je nestátní nezisková organizace. Jejím cílem je rozvíjení a praktické uplatňování myšlenky udržitelného rozvoje – konceptu, který umožňuje sladit uspokojování lidských potřeb a hospodářskou prosperitu s ohleduplností k životnímu prostředí.

Praha, květen 2005

OBSAH

1. Úvod	3
2. Teorie posuzování udržitelnosti	4
2.1 Úvod	4
2.2 Původ posuzování udržitelnosti	4
2.2.1 EIA - posuzování vlivů na životní prostředí	4
2.2.2 SEA – strategické posuzování vlivů na životní prostředí	4
2.2.3 SIA – posuzování udržitelnosti	5
2.3 Definice posuzování udržitelnosti	5
2.4 Využití posuzování udržitelnosti	6
3. Metodika analýzy – posuzování vlivů strategií na udržitelnost rozvoje	8
3.1 Obecná metodika posuzování udržitelnosti	8
3.2 Konkrétní metodika pro analýzu koncepčních dokumentů z hlediska jejich souladu s principy udržitelného rozvoje	9
3.2.1 Úvod	9
3.2.2 Fáze posuzování	9
3.2.3 Struktura posuzování	10
3.2.4 Metoda kategorizace hodnocení a volby kritérií pro hodnocení	10
3.3 Principy a kritéria udržitelného rozvoje sloužící k posouzení	11
4. Posouzení strategických dokumentů Ústeckého kraje	13
4.1 Posouzení udržitelnosti Programu rozvoje Ústeckého kraje	13
4.2 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje	23
4.3 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje	35
4.4 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů v oblasti odpadového hospodářství	41
4.5 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů v oblasti ovzduší a energetiky	43
4.6 Posouzení udržitelnosti Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy školství v Ústeckém kraji	44
4.7 Posouzení udržitelnosti Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji (EVVO)	48
4.8 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje	55
4.9 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů Ústeckého kraje pro oblast zdravotnictví a sociálních služeb	59
4.10 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji	61
5. Přehled literatury	66

1. Úvod

Cílem předkládané studie je **analýza vybraných koncepčních a strategických dokumentů Ústeckého kraje a posouzení jejich souladu s principy udržitelného rozvoje (UR)**. Toto posouzení je součástí analytické části **Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje (ÚK)**. Předmětem posouzení jsou pouze **schválené** koncepční a strategické dokumenty Ústeckého kraje, nikoliv materiály v různých stádiích rozpracovanosti či projednávání.

Cílem posuzování udržitelnosti jednotlivých koncepčních dokumentů ÚK je zjištění rozsahu a míry jejich souladu, resp. inkompatibility se základními principy UR. Proces posuzování má upozornit zpracovatele koncepcí i management kraje a obcí (zástupce samosprávy), že podmínkou udržitelného rozvoje regionu je stanovení závazných strategických cílů pro jednotlivé oblasti aktivit. Tyto cíle a související opatření musí vycházet z mnohem přísnějších limitů únosnosti regionálního ekosystému, než jsme dosud používali při zajišťování pouhého souladu různých záměrů a činností s požadavky existující právní úpravy.

Výstupem jednotlivých částí studie je soubor **konkrétních doporučení pro Strategii udržitelného rozvoje Ústeckého kraje**. Tato doporučení je možné využít i pro **následné aktualizace posuzovaných materiálů**.

Pro splnění výše uvedených cílů autoři používají **metodiku**, která se opírá jednak o zahraniční zkušenosti s procesem **posuzování udržitelnosti (SIA)**, jednak o odborný potenciál Ústavu pro ekopolitiku, o.p.s., v oblasti udržitelného rozvoje i zpracovávání a prosazování koncepčních dokumentů na celostátní, regionální i místní úrovni. Funkčnost této metodiky byla ověřena v roce 2003 při pilotním posuzování **koncepčních dokumentů Libereckého kraje**.

Teorie posuzování udržitelnosti je součástí kapitoly 2, metodika analýzy je popsána v kapitole 3 a kapitola 4 obsahuje vlastní posouzení vybraných koncepčních dokumentů Ústeckého kraje.

2. Teorie posuzování udržitelnosti

2.1 Úvod

Posuzování koncepcí, strategií, politik a plánů z hlediska jejich vlivu na udržitelný rozvoj, či zkráceně **posuzování udržitelnosti**¹ (angl. **Sustainability Impact Assessment, SIA**) je nově se rozvíjející přístup, který v případě kvalitního zpracování může výrazným způsobem přispět k prosazování principů udržitelného rozvoje do sektorových a rozvojových politik, ať už na národní, či regionální a místní úrovni.

2.2 Původ posuzování udržitelnosti

2.2.1 EIA – posuzování vlivů na životní prostředí

Posuzování vlivů na životní prostředí (angl. **Environmental Impact Assessment, EIA**) je relativně dlouho uplatňovaným nástrojem environmentální politiky. Poprvé se proces EIA objevil v USA v zákoně o Národní politice životního prostředí (*National Environmental Policy Act – NEPA*) z roku 1969. Před tím, v 60. letech, se zpracovávaly studie technické proveditelnosti, jejichž součástí byly i analýzy užitků a nákladů (*cost-benefit analysis*). Problematické bylo kvantitativní vyhodnocení vlivů projektů/aktivit na životní prostředí a na lidské zdraví. Proto se postupně vytvořil zcela nový nástroj, který má charakter procesu umožňujícího aktivní účast veřejnosti a snaží se o komplexní ekonomické i environmentální hodnocení. Po USA zavedly EIA do svých systémů ochrany životního prostředí a práva také Kanada (1973), Austrálie a Nový Zéland (1974), Kolumbie a Thajsko (1974 a 1975), Francie, Irsko a SRN (1976) a Nizozemí (1979). V současné době je EIA obsažena v právních rádech desítek států celého světa, v právu Evropských společenství (ES) i v právu mezinárodním.

Od počátku 90. let je **posuzování vlivů na životní prostředí** součástí právní úpravy ochrany životního prostředí ČR. Obecně byly zásady procesu formulovány v ustanoveních §§ 20 – 23 Posuzování vlivů činností na životní prostředí a §§ 24 – 26 Posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí přesahujících státní hranice, zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (*uvedené paragrafy, včetně nadpisů, poznámek pod čarou a příloh č. 1 až 4 byly zrušeny zákonem č. 100/2001 Sb.*). Následně byl přijat speciální zákon č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, který společně s vyhláškou MŽP ČR č. 499/1992 Sb., o odborné způsobilosti pro posuzování vlivů na životní prostředí a o způsobu a průběhu veřejného projednání posudku, vytvořil základní rámec procesu. Kromě vlivů staveb, činností a technologií, včetně jejich změn, na životní prostředí bylo ustanovením § 14 zákona č. 244/1992 Sb. upraveno také tzv. „strategické posuzování vlivů“ koncepcí předkládaných a schvalovaných na úrovni ústředních orgánů státní správy, včetně územně plánovací dokumentace a směrného vodohospodářského plánu.

Nová právní úprava procesu EIA je výsledkem nezbytné modernizace této oblasti provedené na základě dlouhodobých zkušeností s posuzováním vlivů i aproximace práva ES do právní úpravy ochrany životního prostředí ČR. V současnosti ji tvoří **zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, vyhláška MŽP ČR č. 457/2001 Sb., o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí a vyhláška č. 353/2004 Sb., kterou se stanoví bližší podmínky osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví, postup při jejich ověřování a postup při udělování a odnímání osvědčení**. Cílem procesu EIA je především eliminovat negativní vlivy záměrů na životní prostředí ještě před jejich realizací, tedy praktické uplatňování principu prevence.

2.2.2 SEA – strategické posuzování vlivů na životní prostředí

Zaměřením se pouze na posuzování vlivů konkrétních záměrů/projektů na životní prostředí ad hoc bylo nesystémovým řešením a vedlo v uplynulém desetiletí k rozvoji tzv. „druhé generace EIA“ – **strategického posuzování na životní prostředí** (angl. **Strategic Environmental Assessment, SEA**).

¹Současný rozvoj v ČR a v Ústeckém kraji nemůžeme považovat za udržitelný. Logicky proto nemůžeme posuzovat vlivy na jeho udržitelnost. Správnější by proto bylo používat spojení “posuzování vlivu na udržitelnost rozvoje“ Volíme však raději nejkratší variantu, posuzování udržitelnosti.

Na úrovni EU tvoří právní rámec strategického posuzování vlivů **Směrnice 2001/42/ES Evropského Parlamentu a Rady ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí.**

Proces SEA v českém právním řádu upravoval zákon č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Tento právní předpis byl zrušen novelou zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, uveřejněnou pod č. 93/2004. V současnosti je tedy proces SEA upraven **zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)** ve znění pozdějších předpisů. Strategického posuzování se týkají ustanovení **Dílu 3 „Posuzování vlivů koncepce na životní prostředí“** (§ 10a – 10j a § 14a – 14b) a **Přílohy č. 7 „Náležitosti oznámení koncepce,“ č. 8 „Kritéria pro zjišťovací řízení“** a **č. 9 „Náležitosti vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.“** Předmětem posuzování a hodnocení jsou možné vlivy koncepcí zpracovávaných v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy, odpadového hospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování, regionálního rozvoje a životního prostředí včetně ochrany přírody, koncepcí, u nichž nutnost jejich posouzení s ohledem na možný vliv na životní prostředí vyplývá ze zvláštního právního předpisu, a dále koncepce spolufinancované z prostředků fondů Evropských společenství. Tyto koncepce podléhají posuzování vždy, pokud je dotčené území tvořeno územním obvodem více než jedné obce. Ostatní koncepce, u nichž je dotčené území tvořeno územním obvodem pouze jedné obce, a změny koncepcí jsou předmětem posuzování, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení podle § 10d.

Strategickému posuzování vlivů na životní prostředí byly v minulých letech podrobeny např.: Návrh rozvoje dopravních sítí v České republice do r. 2010; Střednědobá strategie sektoru dopravy, telekomunikací a pošty; Návrh koncepce surovinové politiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů; Koncepce agrární politiky na období před vstupem ČR do EU, Národní rozvojový plán ČR a jeho dílčí části (Sektorové operační programy, Společný regionální operační program). V současnosti mají velký význam také SEA procesy probíhající na úrovni krajů, včetně posuzování vlivů připravovaných Strategií udržitelného rozvoje Libereckého a Ústeckého kraje.

2.2.3 SIA – posuzování udržitelnosti

Omezení procesů EIA a SEA² z hlediska jejich věcného obsahu (zaměření pouze na jeden pilíř udržitelného rozvoje – environmentální), procesních možností i metodologie vedlo v uplynulých čtyřech letech k rozvoji tzv. „třetí generace EIA“ – přímého hodnocení vlivů záměrů na udržitelnost rozvoje – **posuzování udržitelnosti SIA**. Jedním z hlavních hnacích motorů při rozvíjení teorie, metodiky a praxe SIA je Evropská komise (viz též seznam literatury v kapitole 6). Srovnání základních rysů procesů EIA, SEA a SIA obsahuje tab. 1.

2.3 Definice posuzování udržitelnosti

J. Říha (2001) uvádí následující definici posuzování udržitelnosti, převzatou od T. Devuysta (1999):

Definice 1

SIA je formalizovaný proces pro určení, předpověď a hodnocení potenciálního dopadu jakéhokoliv podnětu včetně variant na udržitelný rozvoj společnosti. Proces zahrnuje písemnou zprávu hledaného posouzení udržitelnosti v tom smyslu, že zlepšuje státní zodpovědnost při procesu rozhodování.

² Blíže k tomuto tématu Říha, J.: **Nový fenomén – posuzování udržitelnosti**, Ochrana přírody, 56, 2001, č. 2, str. 41 – 44.

Bývalé britské Ministerstvo životního prostředí, dopravy a regionů (Department of the Environment, Transport and the Regions, DETR – <http://www.dtlr.gov.uk>)³ v rámci přípravy metodiky regionálního plánování vyvinulo následující definici SIA:

Definice 2

SIA je systematický a opakující se proces prováděný ve fázi přípravy plánu nebo strategie, který identifikuje a popisuje rozsah, jakým implementace plánu nebo strategie přispějí k dosažení environmentálních, sociálních a ekonomických cílů udržitelného rozvoje, a jehož cílem je lepší provádění plánu nebo strategie.

Tab. č.1.

Přehled hlavních rozdílů mezi EIA, SIA a posuzováním udržitelnosti SA; viz D. Devuyt (1999)			
Kategorie činnosti	Posuzování vlivů na ŽP na projektové úrovni – EIA	Strategické posuzování vlivů na ŽP – SEA	Posuzování udržitelnosti rozvoje – SIA
Předmět posuzování	Projekty s potenciálně významným dopadem na životní prostředí	Politické záměry, plány a programy (PPP) s potenciálně významným dopadem na ŽP	Iniciativy s potenciálně významným dopadem na udržitelnost (např. zákonné normy, vyhlášky, politické záměry, plány, programy a projekty)
Reference	Politika životního prostředí	Politika životního prostředí	Politika nebo představa o UR
Rozsah posuzování	Převážně hlediska ŽP (např. voda, půda, ovzduší, krajina, hluk); občas sociálně ekonomické podmínky na lokální úrovni (v nejbližším okolí projektu)	Zhodnocení efektů na složky ŽP (např. na vodu, půdu, ovzduší, krajinu) je často doplněno posouzením sociálně ekonomických aspektů na regionální, národní nebo mezinárodní úrovni (v závislosti na rozloze potenciálně ovlivněného území)	Cíle udržitelnosti musí být posouzeny na odpovídající příslušné úrovni (lokální, regionální, národní nebo mezinárodní). To se týká např. neobnovitelných zdrojů přírody, uplatnění principu předběžné opatrnosti, věnování pozornosti dlouhodobým efektům a klimatickým změnám, vzdělávání a zaměstnanosti místního obyvatelstva
Způsob realizace	Ve většině případů realizuje příslušný orgán na regionální a vládní úrovni	Realizuje několik různých příslušných orgánů na regionální nebo vládní úrovni; výjimečně mnoho vládních orgánů	Realizuje několik místních příslušných orgánů jako experiment
Metody pro předpověď dopadů	Existuje široký výběr metod pro kvantitativní předpověď dopadů	S ohledem na mlhavé návrhy politických záměrů a plánů je nejčastěji používána kvalitativní předpověď dopadů	Metody pro předpověď dopadů na podstatu udržitelnosti vyžadují další výzkum. Klíčové řešení se přisuzuje generování souborů vhodných ukazatelů, které umožní předvídat efekty různých aktivit na UR společnosti

2.4 Využití posuzování udržitelnosti

SIA je v současné době jedním z nevhodnějších způsobů, jak integrovat obecné principy udržitelného rozvoje do sektorových strategických plánů. SIA umožňuje, pomocí ohodnocení potenciálních vlivů strategických rozhodnutí, integrovat požadavky udržitelného rozvoje do procesu přípravy strategie/plánu. Autoři této studie předpokládají, že zpracování SIA by se v blízké budoucnosti

³ Britské Ministerstvo životního prostředí, dopravy a regionů bylo v uplynulých letech přetransformováno na Ministerstvo životního prostředí, potravin a venkova (DEFRA, <http://www.defra.gov.uk>) a Ministerstvo dopravy (DFT, <http://www.dft.gov.uk>).

mohlo stát povinností zadavatelů strategických a koncepčních plánů (obdobně jako je dnes povinností investorů záměrů, na něž se vztahuje zákon č. 100/2001 Sb., zpracovat dokumentaci EIA).

K SIA směřuje i současný trend v rámci strategického plánování v členských zemích Evropské unie. SIA bude představovat integrální část příprav politik a strategií. Předmět posuzování udržitelnosti je mnohem širší a komplexnější než v případě EIA a SEA. Vlivy na udržitelnost proto mohou být posuzovány u následujících typů dokumentů:

- zákonů a prováděcích předpisů (nařízení vlády a vyhlášky);
- obecně závazných vyhlášek obcí;
- programových prohlášení vlády a zastupitelstev obcí;
- územních plánů velkých územních celků, krajů a obcí;
- programů na úrovni státu, krajů a obcí (např. Národní program snižování emisí ČR, krajské a místní programy ke zlepšování kvality ovzduší, program rozvoje kraje);
- strategií na úrovni státu, krajů a obcí (např. Strategie regionálního rozvoje ČR);
- projektů.

3. Metodika analýzy – posuzování vlivů strategií na udržitelnost rozvoje

3.1 Obecná metodika posuzování udržitelnosti

Přístup DETR

Bývalé britské Ministerstvo životního prostředí, dopravy a regionů (DETR) uvádí následující úvod do metodiky SIA:

SIA je především proces. Jeho hlavním smyslem je testovat funkčnost plánu, a tak přispět k jeho zlepšení. Doporučení, která vyplynou ze SIA, by měla být brána v potaz příslušnými orgány, zejména uživateli a adresáty plánu, některá mohou být uznána, některá odmítnuta. Ohodnocení včas odkrývá konflikty skryté v plánu/strategii a jejich dopady a zapracovává je do procesu přípravy těchto materiálů. Výstup ohodnocení tak odráží povahu rozhodnutí, která musí (nebo musela) být učiněna při přípravě plánu. Důležitá je skutečnost, že **ohodnocení nemůže nahradit finální rozhodnutí, za které je zodpovědný příslušný orgán.**

SIA by mělo zahrnout zhodnocení:

1. Rozsahu strategie/plánu a určení míry souladu s principy a cíli udržitelného rozvoje;
2. alternativních strategických plánů, pro potenciální rozvoj a změny, které mohou nastat v daném regionu, včetně zhodnocení posuzovaného plánu;
3. strategických politik a s nimi spojených návrhů.

Posuzování probíhá současně s procesem přípravy strategie/plánu. Obě činnosti musí být nezávislé, ale vzájemně propojené. Pokud má hodnocení udržitelnosti přispět k zvýšení kvality připravovaného plánu, je nutné, aby se obě činnosti v určité fázi přípravy plánu vzájemně ovlivňovaly. **Posouzení, které proběhne až po dokončení (či dokonce schválení) plánu je mnohem méně efektivní, protože se nijak nepodílí na procesu přípravy plánu. Přesto však může přispět k zhodnocení funkčnosti plánu a poskytnout podklady pro budoucí revize (změny a doplňky) plánu.**

Vzájemná interakce mezi plánem a jeho posouzením nekončí okamžikem dokončení plánu. Je důležité, aby byla průběžně monitorována efektivita strategie/plánu a testována jejich funkčnost. Kritéria, která byla zvolena pro ohodnocení strategie ve fázi její formulace, mohou sloužit jako základ budoucího monitoringu.

Orientace na zhodnocení dopadu strategie – DETR

Řada definic a kritérií udržitelného rozvoje zůstává na velmi obecné rovině. Stávající definice UR jsou definicemi spíše politickými a chybí pracovní či „provozní“ definice, která by vedla k praktickému uplatnění principů UR. Obecné principy UR jsou pro posuzování udržitelnosti (SIA) špatně využitelné. Jejich využitelnost totiž do značné míry závisí na jejich interpretaci.⁴

Metodika SIA DETR se snaží tento nedostatek překonat soustředěním se na dopady a cíle plánu, které jsou porovnány s vymezenými limitními hodnotami udržitelnosti (**limitní hodnoty udržitelnosti mohou být určeny např. prostřednictvím indikátorů UR**). Definované cíle slouží jako základ pro testování strategie. Tyto cíle by měly vymezovat, jakým způsobem daný plán/strategie přispějí k dosažení UR. Všechny navrhované cíle plánu/strategie by proto měly být měřitelné. V další fázi SIA zhodnotí funkčnost plánu/strategie vůči těmto cílům.

⁴ Interpretace udržitelnosti se skutečně v pojetí různých institucí a zájmových skupin diametrálně liší, viz např. různé vnímání rozvoje ekonomy a environmentalisty.

Důsledky posuzování udržitelnosti pro regionální plány a koncepční dokumenty na krajské úrovni

Předpokladem integrace UR do **regionálních plánů a koncepčních dokumentů na krajské úrovni** je, že tyto plány jsou dostatečně specifické (z hlediska svých záměrů) a vhodné pro posuzování. Posuzování by mělo přispět k tomu, aby z plánů vymizely nedostatečně specifické a nejasné záměry ještě před tím, než je dokončena finální verze těchto plánů. Výhledově by všechny regionální plány a koncepční dokumenty na krajské úrovni měly zahrnout a integrovat:

- a) **obecné principy udržitelného rozvoje**, vycházející z mezinárodně a národně schválených dokumentů (OSN – Agenda 21, Implementační plán, OECD – Klíčové principy pro strategie udržitelného rozvoje, eventuálně další),
- b) **konkrétní kritéria udržitelného rozvoje**, vztahující se k obecným principům,
- c) **indikátory udržitelného rozvoje**, k určení limitních hodnot a cílů UR.

Nezávislost ohodnocení

Nezbytnou podmínkou úspěšnosti ohodnocení je, aby bylo maximálně objektivní. K dosažení objektivitu přispívá metodika ohodnocení (stanovení cílů udržitelnosti jako kritérií pro ohodnocení) a institut nezávislých posuzovačů.

Není příliš pravděpodobné, že by ohodnocení mohl objektivně provádět stejný tým, který vytváří (a je zodpovědný) za plán/strategii. Složení týmu určeného pro posouzení se bude lišit případ od případu, mohou být zahrnuti i členové akademických institucí a pracovníci konzultačních firem a jeden či dva tvůrci plánu (pro zajištění správného pochopení tohoto plánu týmem posuzovačů).

3.2 Konkrétní metodika pro analýzu koncepčních dokumentů z hlediska jejich souladu s principy udržitelného rozvoje

3.2.1 Úvod

Tato kapitola obsahuje popis metodiky, kterou vytvořil tým Ústavu pro ekopolitiku, o.p.s, pro potřeby posuzování souladu koncepčních dokumentů s principy UR. Metodika je univerzálně využitelná jak na krajské, tak na národní či místní úrovni. Daný metodický přístup vychází z mezinárodně publikovaných studií posuzování udržitelnosti, jejichž seznam uvádíme v příloze i v textu této kapitoly.

3.2.2 Fáze posuzování

Posuzování strategických dokumentů je rozčleněno do tří úrovní:

- 1) Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru;
- 2) zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje;
- 3) zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje.

Základem hodnocení na každé úrovni je přehledná tabulka („zaškrťovací matice“), která sumarizuje výsledky hodnocení na dané úrovni podle společných kritérií. Výsledky hodnocení jsou zároveň popsány a interpretovány v samostatném textu. Tato tabulka a její interpretace mohou sloužit jako podklad

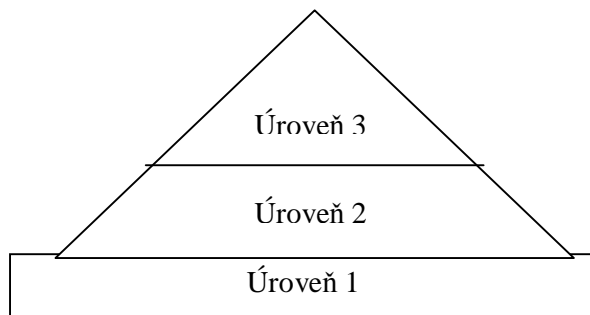
- a) strategii udržitelného rozvoje ÚK;
- b) zpracovatelům příslušných sektorových strategií;
- c) zadavatelům strategií;
- d) event. adresátům strategií

jako vodítko při hodnocení strategií, jejich aktualizaci a zkvalitňování a v neposlední řadě jejich implementaci.

3.2.3 Struktura posuzování

Posuzování probíhá v hierarchické struktuře od ohodnocení promítnutí kritérií UR pro každý princip (Úroveň 2), k ohodnocení promítnutí principů udržitelného rozvoje (Úroveň 3). Základ pro hodnocení kritérií a principů je zhodnocení funkčnosti a „strategičnosti“ koncepčních dokumentů (Úroveň 1). Strukturu jednotlivých fází posuzování zobrazuje obrázek č. 1.

Obr. č. 1.

3.2.4 Metoda kategorizace hodnocení a volby kritérií pro hodnocení

Kategorizace a hodnotící kritéria pro Úroveň 1

V případě základního hodnocení, tj. Úrovně 1 (zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru) používáme nejjednodušší škálu hodnocení ANO, NE. Jde zde o základní zhodnocení značného množství různorodých strategií Ústeckého kraje, pro které bylo nutné najít společný základ. V souladu s obecně akceptovanými principy strategického plánování (viz např. Kirkpatrick, George, Curran, 2001) jsme strategie ÚK testovali z hlediska následujících deseti kritérií:

1. Strategie je schválena zastupitelstvem ÚK;
2. součástí strategie je SWOT analýza;
3. strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu;
4. strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky);
5. strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let);
6. strategie obsahuje dlouhodobé cíle (horizont 5 – a více let);
7. strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů;
8. strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů;
9. strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění;
10. strategie je realistická a realizovatelná.

Bod 10 (strategie je realistická a realizovatelná) můžeme považovat za souhrnný a klíčový (i když komplexní hodnocení strategie podává pouze všech 10 kritérií). Častým nedostatkem velkého množství strategií je „chybějící střed.“ Znamená to, že strategie neobsahuje popis toho, jak plánované aktivity přispějí k realizaci cílů, které stanovuje. Ještě konkrétněji řečeno, strategie nedokáže objasnit, proč by výsledky plánovaných aktivit, které vytyčuje, měly být lepší než výsledky obdobných aktivit uskutečňovaných v minulosti. Efektivní strategie přitom musí být především realistická. Blíže k tomuto tématu Booth and Lucas (2001).

Kategorizace a hodnotící kritéria pro Úroveň 2

Úroveň 2 představuje zhodnocení strategií z hlediska kritérií udržitelného rozvoje. Vzhledem k větší komplexnosti této úrovně hodnocení používáme pro hodnocení promítnutí každého kritéria UR pětistupňovou škálu A, B, C, D a N.

A = kritérium je plně promítnuto a aplikováno;

B = kritérium je uspokojivě promítnuto a aplikováno, je však potřeba zlepšení;

C = kritérium je promítnuto a aplikováno pouze částečně, je potřeba zásadní zlepšení;

D = kritérium není promítnuto a aplikováno vůbec;

N = vzhledem k odlišnému zaměření strategie není možné posoudit promítnutí kritéria, kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.

Základní hodnotící tabulka (viz tab. 2) obsahuje pro každé kritérium kromě daného skóre i stručný hodnotící text, který shrnuje důvody, jak a proč bylo dosaženo daného hodnocení. V případě hodnocení B, C, D, kdy je potřeba částečné nebo úplné zlepšení v promítnutí daného kritéria udržitelného rozvoje, je vhodné popsat způsob zlepšení. K tomu je možné použít doplňující otázky, které jsou obsaženy v příloze 1.

Tab. č. 2.

Kritérium UR	Skóre	Hodnotící text
A1		
A2		
A3		
A4		

Kategorizace a hodnotící kritéria pro Úroveň 3

Úroveň 3 představuje „vrchol hodnotící pyramid“ – zhodnocení strategií z hlediska principů udržitelného rozvoje. Pro tuto úroveň jsou sumarizována hodnocení všech kritérií odpovídacích danému principu UR, jak ukazuje tabulka 3. Kromě souhrnu hodnotících skóre obsahuje každý řádek tabulky i celkové slovní hodnocení promítnutí daného principu do posuzované strategie. To je základem celkového kvalitativního hodnocení každého kritéria. Tabulka přehledným způsobem ukazuje, v kterých oblastech posuzovaných dokumentů jsou z hlediska principů UR největší slabiny i silné stránky. Podává i stručný návrh k zlepšení promítnutí principů UR. Proto je podkladem pro strategické plánování udržitelného rozvoje v rámci strategických dokumentů.

Tab. č.3.

Princip UR	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
	1	2	3	4	
A					
B					
C					
D					
E					

Z tabulky vyplývá i efektivita posuzovaných strategií z hlediska uplatňování principů udržitelného rozvoje. Pokud je např. hodnocení určitého principu u dané strategie ve všech případech A a B, znamená to, že tento princip je uspokojivě promítnut. Naopak, pokud je většina hodnocení C či D, indikuje to potřebu výrazného zlepšení z hlediska tohoto principu. Souhrn těchto doporučení je obsažen v pravém sloupci tabulky.

3.3 Principy a kritéria udržitelného rozvoje sloužící k posouzení

A. Odpovědnost vůči budoucím generacím

- A.1 Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí;
- A.2 mezigenerační a meziregionální solidarita;
- A.3 zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace;
- A.4 uplatňování principu předběžné opatrnosti.

B. Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů

- B.1 Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem;
- B.2 podpora aktivní sociální politiky;
- B.3 podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů;
- B.4 podpora přeshraniční spolupráce.

C. Participace a konsensus

- C.1 Zapojení významných skupin („aktérů“ – stakeholders) do tvorby a realizace strategie;
- C.2 zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy;
- C.3 transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost;
- C.4 zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR.

D. Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů

- D.1 Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel;
- D.2 podpora využívání obnovitelných zdrojů;
- D.3 zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva;
- D.4 uplatňování principu znečišťovatel platí.

E. Organizace a řízení

- E.1 Uplatňování principu subsidiarity;
- E.2 vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů;
- E.3 vytvoření kapacity pro realizaci cílů;
- E.4 vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů.

4. Posouzení strategických dokumentů Ústeckého kraje

4.1 Posouzení udržitelnosti Programu rozvoje Ústeckého kraje

Aktualizovanou verzi Programu rozvoje Ústeckého kraje vzalo Zastupitelstvo Ústeckého kraje na vědomí usnesením č. 21/8/2001 ze dne 12. 12. 2001.

Analytická část zahrnuje tři vzájemně provázané pilíře udržitelného rozvoje:

- **ekonomický** (1. Základní charakteristika kraje; 4. Ekonomická základna; 5. Cestovní ruch; 6. Hospodaření obcí; 7. Infrastruktura);
- **sociálně kulturní** (1. Základní charakteristika kraje; 2. Osídlení, obyvatelstvo, bydlení; 3. Trh práce);
- **environmentální** (1. Základní charakteristika kraje; 8. Životní prostředí).

Rozsah i obsah jednotlivých kapitol není vyvážený. Pro precizní zhodnocení trendů chybí jednoznačně stanovený referenční rok. **Všechna data v aktualizované verzi Programu rozvoje Ústeckého kraje by měla být porovnáována ke 31. 12. 2000, resp. k 1. 3. 2001** (v případě údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů /SLDB 2001/) a **doplněna srovnávacími analytickými údaji z let 1990, resp. 1991 (SLDB 1991) a 1995.**

Tento nedostatek se týká:

- kap. 2. Osídlení, obyvatelstvo, bydlení – 2.1 Osídlení (Tab. č. 5. Počet obyvatel v obcích –2000 a 2000+);
- kap. 2. Osídlení, obyvatelstvo, bydlení – 2.2 Demografický vývoj (Tab. č. 7. Bilance obyvatelstva /1. 1. 1991 – 31. 12. 1999/ uvádí absolutní údaje; tab. č. 8. Bilance obyvatelstva /1. 1. 1991 – 31. 12. 1999/ uvádí relativní údaje);
- kap. 2. Osídlení, obyvatelstvo, bydlení – 2.3 Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva (Tab. č. 9. Věková struktura obyvatelstva k 1. 3. 2001; tab. č. 10. Vzdělanostní struktura obyvatelstva k 3. 3. 1991);
- kap. 2. Osídlení, obyvatelstvo, bydlení – 2.4 Bydlení (Tab. č. 11. Intenzita zahajované bytové výstavby v období 1988 – 1998; graf č. 2. Intenzita bytové výstavby v období 1988 – 1998; tab. č. 12. Vybrané ukazatele struktury bytového fondu k 3. 3. 1991; tab. č. 13. Domovní fond a míra neobydlenosti, 2001 /srovnání 1991 a 2001 uvedeno pouze za ČR, chybí totéž za Ústecký kraj/; tab. č. 14. Bytový fond a míra neobydlenosti, 2001 /srovnání 1991 a 2001 uvedeno pouze za ČR, chybí totéž za Ústecký kraj/);
- kap. 3. Trh práce – 3.1 Zaměstnanost (Tab. č. 15. Vývoj zaměstnanosti /1993 – 1999/; graf č. 3. Vývoj zaměstnanosti /1993 – 1999/; 1993 = 100 %);
- kap. 4. Ekonomická základna – 4.1 Základní charakteristika a odvětvová struktura (Tab. č. 20. Struktura zaměstnanosti k 3. 3. 1991; tab. č. 21. HDP na obyvatele 1993 – 1997 /běžné ceny v Kč/; tab. č. 22. Vývoj struktury zaměstnanosti 1993 – 1999 /podíl sektorů v %/; graf č. 6. Vývoj struktury zaměstnanosti 1993 – 1999; tab. č. 26. Struktura zaměstnanosti na úrovni okresů – k 31. 12. 1999);
- kap. 4. Ekonomická základna – 4.2 Ekonomické subjekty (Tab. č. 27. Počet ekonomických subjektů podle sektorů /k 31. 12. 1999/; tab. č. 28. Počet soukromých podnikatelů /k 31. 12. 1999/);
- kap. 4. Ekonomická základna – 4.3 Zemědělství a lesnictví (Tab. č. 29. Struktura pozemků I; tab. č. 30. Struktura pozemků II /2000/);
- kap. 4. Ekonomická základna – 4.5 Služby – školství (Tab. č. 31. Počet jednotlivých typů škol /2000/);
- kap. 5. Cestovní ruch – 5.3 Turistická infrastruktura (Tab. č. 34. Ubytovací zařízení – základní údaje I; tab. č. 35. Ubytovací zařízení – základní údaje II /chybí srovnávací údaje za roky 1997 – 2000 viz tab. č. 33/);
- kap. 6. Hospodaření obcí – 6.1 Úvod (Tab. č. 36. Vybrané položky místních rozpočtů okresů Ústeckého kraje /v % k průměru ČR v r. 1999/).
- kap. 9. Tabulková část (Tab. č. 1P – 12P).

Data a informace za různá období a různé roky neumožňují vyvozování správných a přesných závěrů analýz jednotlivých oblastí/sektorů aktivit v Ústeckém kraji i v sedmi sledovaných okresech regionu (Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem). Program rozvoje Ústeckého kraje je tímto postupem devalvován, protože se ztrácí mnoho jinak zcela zřetelných vazeb a souvislostí, souvisejících mj. se třemi pilíři udržitelného rozvoje, které prostupují charakteristikou kraje jako celku.

Pro rozhodování a strategické i územní plánování dalšího rozvoje Ústeckého kraje, který by měl respektovat principy udržitelného rozvoje, chybí v analytické části velmi důležité aktuální ukazatele o:

- celkové ploše zastavěného území, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkové rozloze nově vytvořených průmyslových, komerčních a obytných zón, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkové rozloze starých nevyužívaných nebo nedostatečně využívaných průmyslových zón na administrativním území měst a obcí Ústeckého kraje, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkovém počtu nevyužívaných nebo nedostatečně využívaných komerčních/obchodních, skladovacích, administrativních a obytných objektů na administrativním území měst a obcí Ústeckého kraje, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkovém počtu nevyužívaných nebo nedostatečně využívaných zemědělských objektů ve „volné krajině“, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- silniční infrastruktury kraje (celkové délce dálnic, silnic I., II. a III. třídy a místních komunikací na území Ústeckého kraje);
- předpokládaných nákladech na rekonstrukce, modernizace a údržbu existující silniční sítě (odstranění „podudržovanosti“);
- předpokládaných nákladech na novou výstavbu silniční infrastruktury;
- železniční infrastruktury kraje (o celkové a provozní délce tratí a o délce elektrizovaných tratí na území Ústeckého kraje);
- předpokládaných nákladech na novou výstavbu železniční infrastruktury;
- předpokládaných nákladech na rekonstrukce, modernizace a údržbu existující železniční sítě (odstranění „podudržovanosti“);
- struktury systémů MHD na území Ústeckého kraje;
- podílu jednotlivých druhů dopravy na celkových přepravních výkonech, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- vodohospodářské infrastruktury (vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu);
- předpokládaných nákladech na rekonstrukce, modernizace a údržbu existující vodohospodářské infrastruktury;
- předpokládaném nárůstu rozlohy chráněných území v Ústeckém kraji po realizaci sítě Natura 2000, včetně celkové výše s tím spojených nákladů;
- celkové produkci odpadů, komunálních odpadů a nebezpečných odpadů na území Ústeckého kraje, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkovém počtu skládek odpadů na území Ústeckého kraje, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- přesném počtu skládek odpadů nevyhovujících požadavkům právních předpisů z oblasti odpadového hospodářství;
- celkové spotřebě vody a produkci odpadních vod na území Ústeckého kraje, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkové rozloze území s existujícími starými ekologickými zátěžemi, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- celkové rozloze území, na nichž již proběhla sanace starých ekologických zátěží, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2000;
- předpokládaných nákladech na sanaci zbývajících starých ekologických zátěží.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
<u>Název strategie:</u>			
Program rozvoje Ústeckého kraje (Aktualizovaná verze)	ANO	NE	Komentář/poznámka
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje		NE	Aktualizovanou verzi Programu rozvoje Ústeckého kraje vzalo Zastupitelstvo Ústeckého kraje pouze na vědomí usnesením č. 21/8/2001 ze dne 12. 12. 2001.
2. Součástí strategie je SWOT analýza	ANO, s výhradou		Všechny teze „Silných stránek“, „Slabých stránek“, „Příležitosti“ a „Rizik“ SWOT analýzy nejsou na srovnatelné úrovni obecnosti/konkrétnosti a objektivitu/subjektivitu. Doporučujeme upřesnit znění tezí.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO, s vážnou výhradou		Jednotlivé kapitoly Sociální a ekonomické analýzy Ústeckého kraje jsou nevyvážené. Nejednotné referenční roky a sledovaná období neumožňují přesně analyzovat trendy a formulovat jednoznačné závěry. Doporučujeme aktualizovat data, sjednotit referenční roky a sledovaná období a formulovat konkrétní závěry. Do analytické části je nezbytné doplnit další údaje (viz výše uvedené požadavky).
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky)		NE	Krátkodobé cíle by měly být součástí navazujících akčních plánů/programů pro jednotlivé kritické oblasti. Slouží ke splnění střednědobých a dlouhodobých strategických cílů.
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let)		NE	Střednědobé strategické cíle nejsou v Programu rozvoje Ústeckého kraje jednoznačně definovány a odlišeny od cílů krátkodobých a dlouhodobých. Střednědobé strategické cíle, jichž chce Ústecký kraj dosáhnout, musí být zcela konkrétně formulovány: např. pro Prioritu 1: Ekonomický rozvoj <i>Hlavní cíl:</i> HDP na 1 obyvatele kraje za rok v paritě kupní síly se do r. 2008 zvýší o ... %. <i>Dílčí cíle:</i> Míra nezaměstnanosti se do r. 2008 sníží na ... %. Celkový počet/celková rozloha nevyužívaných, zdevastovaných průmyslových objektů/ploch na území kraje se do r. 2008 sníží o ... %. Doporučujeme konkretizovat střednědobé strategické cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje.
6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let)		NE	Hlavní i dílčí strategické cíle jsou formulovány velmi obecně a mají charakter pouhé proklamace. Hlavní cíl Programu rozvoje Ústeckého kraje je vyjádřen pouze body: „ - zastavení vlivu negativních dopadů strukturálních změn a nastartování; - rozvoj ekonomické základny kraje v těchto

		<p>změněných podmínkách; - řešení problematiky zaměstnanosti.“</p> <p>Specifické cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje jsou rovněž obecné: „ - zajištění hospodářského rozvoje podporou stávajících výrobních kapacit průmyslu a zemědělství kraje, rozvojem kapacit nových, podporou a obnovou ekonomických činností na venkově; - obnova ekologické stability posilované soustavnou kvalitní péčí o krajinu; - zajištění dostatečného lidského potenciálu s nezbytnou kvalitativní úrovní, které bude populace kraje muset dosáhnout pro splnění hlavních rozvojových cílů; - podpora rozvoje kvalitní struktury sídel, a to jak městského, tak venkovského charakteru, zlepšování dopravní obsluhy území včetně propojení se sousedními oblastmi a zlepšování technické infrastruktury, sloužící ke stabilizaci populace s kvalitativně vysokými parametry.“</p> <p>Dlouhodobé strategické cíle, jichž chce Ústecký kraj dosáhnout, musí být zcela konkrétně formulovány: např. pro Prioritu 1: Ekonomický rozvoj <i>Hlavní cíl:</i> HDP na 1 obyvatele kraje za rok v paritě kupní síly dosáhne do r. 2015 úroveň ... <i>Dílčí cíle:</i> Míra nezaměstnanosti do r. 2015 bude stabilizována na úrovni od ... do ... %. Podíl malých a středních podniků na celkovém HDP kraje se do r. 2015 zvýší o ... %.</p> <p>Doporučujeme konkretizovat cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje</p>
<p>7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů</p>	<p>ANO s vážnou výhradou</p>	<p>Většina opatření je formulována natolik obecně, že nemohou vyhovovat požadavkům na kvalitní strategický plán (viz např. „<i>Priorita 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce – Opatření 2.2: Zavádění moderních metod a přístupů ve vzdělávání; Priorita 4: Rozvoj zemědělství a venkova – Opatření 4.2: Zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství; Opatření 4.3: Trvalá péče o krajinu a nezemědělské využití krajiny</i>“ a další). Chybí konkrétní úkoly pro konkrétní subjekty na úrovni kraje a potenciálně i obcí. Zcela chybí termíny a „osoby“ odpovědné za realizaci jednotlivých opatření. Pozitivní je existence „Zásobníku projektů“ (426 projektů a projektových záměrů). Z tohoto počtu spadá 176 projektů do <i>Priority 1: Ekonomický rozvoj</i>; 45 projektů do <i>Priority 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce</i>; 188 projektů do <i>Priority 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury</i>; 9 projektů do <i>Priority 4: Rozvoj zemědělství a venkova</i> a 8 projektů do <i>Priority 5: Aktivizace institucí v regionu a podpora spolupráce.</i></p> <p>Již z tohoto rozdělení je patrná nevyváženost prioritních oblastí. U 102 projektů není znám aktuální stav jejich přípravy/realizace. Z důvodu absence konkrétních, kvantifikovaných dlouhodobých a</p>

		<p>střednědobých strategických cílů není zřejmý skutečný přínos jednotlivých projektů ani pro splnění hlavního strategického cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje, ani k efektivnímu prosazování udržitelného rozvoje v praxi.</p> <p>Doporučujeme konkretizovat opatření a úkoly v Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p>
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO, s vážnou výhradou	<p>Přehled konkrétních zdrojů finančních prostředků k zajištění realizace příslušných opatření a splnění jednotlivých cílů programu není úplný a dnes je již silně zastaralý. Přímá účast kraje na realizaci cílů je zmíněna okrajově v úvodní subkapitole <i>Zásady a východiska pro realizaci PRÚK</i> a v kapitole V. <i>Implementace programu 2.1.1 Identifikace projektů pro zásobník; 2.1.2 Vytváření zásobníku a jeho průběžná aktualizace; 2.2.1.1 Formy přímé podpory.</i></p> <p>Doporučujeme doplnit a aktualizovat přehled finančních zdrojů v Programu rozvoje Ústeckého kraje, včetně finanční a institucionální spoluúčasti kraje na realizaci jednotlivých cílů, resp. opatření programu.</p>
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		<p>Soubor konkrétních indikátorů chybí. Použité „<i>Dopady do ekonomiky regionu</i>“ je nemožno nahradit. „<i>Monitorování a vyhodnocování</i>“ se má soustředit pouze na přímou a nepřímou podporu vlastní realizace jednotlivých projektů ze „Zásobníku,“ které musí být v souladu alespoň s jedním opatřením programu.</p> <p>Program rozvoje Ústeckého kraje tedy postrádá základní nástroj pro monitoring a hodnocení plnění jeho cílů.</p> <p>Doporučujeme vytvořit soustavu velmi konkrétních indikátorů pro potřeby monitoringu plnění cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p>
10. Strategie je realistická a realizovatelná	ANO, s výhradou	<p>Z celého Programu rozvoje Ústeckého kraje je reálně naplněno pouze části konkrétněji formulovaných opatření (<i>Opatření 3.1: Rozvoj dopravní infrastruktury; Opatření 5.2: Informační systémy a zpřístupňování informací</i>), která jsou navíc detailně zpracovanými součástmi rozvojových strategií na národní úrovni (např. Návrh rozvoje dopravních sítí v ČR do r. 2010). V některých případech je velmi diskutabilní soulad jednotlivých projektů s principy udržitelného rozvoje a se zásadami efektivního využívání prostředků z veřejných rozpočtů.</p> <p>Pokud by měl Program rozvoje Ústeckého kraje pro příští roky splňovat všechny požadavky na kvalitní rozvojovou strategii respektující principy udržitelného rozvoje, doporučujeme:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) aktualizovat všechna data o Ústeckém kraji k jednomu termínu a doplnit údaje za srovnávací roky; 2) z analytických částí vyvodit přesné závěry; 3) formulovat menší množství konkrétních dlouhodobých a střednědobých strategických cílů pro jednotlivé prioritní oblasti; 4) pro splnění strategických cílů formulovat konkrétní opatření a úkoly, včetně termínů;

		5) specifikovat zdroje finančních prostředků pro zajištění realizace jednotlivých opatření; 6) vybrat soustavu relevantních indikátorů.
--	--	--

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie:			
Program rozvoje Ústeckého kraje (Aktualizovaná verze)			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	A	Celková vize, hlavní strategický cíl i dílčí strategické cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje i související opatření jednotlivých prioritních oblastí mají i přes velmi obecnou formulaci dlouhodobý charakter.
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	C	Mezigenerační solidarita se do Programu rozvoje Ústeckého kraje promítá pouze okrajově. Ani <i>Priorita 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce</i> neobsahuje konkrétní cíle a opatření zaměřené jednoznačně na obyvatele v postproduktivním věku.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	B	Pokud budou realizována <i>Opatření 1.3 Priority 1: Ekonomický rozvoj; Opatření 3.3 a 3.4 Priority 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury a Opatření 4.3 a 4.4 Priority 4: Rozvoj zemědělství a venkova</i> dojde ke zmírnění negativních vlivů minulých i současných antropogenních aktivit na životní prostředí a ke zlepšení jeho kvality.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	D	Princip se do hlavního strategického cíle i dílčích strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje i do souvisejících opatření jednotlivých prioritních oblastí nepromítá. Naopak, některé aktivity navrhované v rámci <i>Opatření 1.2: Nové investice na zelené louce; Opatření 1.4: Podpora rozvoje cestovního ruchu a lázeňství a Opatření 3.1: Rozvoj dopravní infrastruktury</i> mohou být v konečných důsledcích v přímém rozporu nejen s hodnoceným principem, ale především se zásadami udržitelného rozvoje.
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	C	Realizace některých opatření <i>Priority 1: Ekonomický rozvoj</i> („Nové investice na zelené louce“) a <i>Priority 3: Rozvoj dopravní infrastruktury</i> („Zlepšování plavebních podmínek na Labi; a „Budování veřejných vnitrostátních letišť“), a realizace některých záměrů (nové průmyslové zóny; izolovaná komerční/obchodní centra a tzv. „satelitní obytné zóny“), zejména pokud jsou v dané lokalitě nevyužívané nebo nedostatečně využívané průmyslové zóny, komerční či obytné objekty, je v přímém rozporu s požadavky integrované ochrany životního prostředí a s principy udržitelného rozvoje.

		Jiné aktivity zdůrazňované v rámci navrhovaných (<i>Opatření 1.3: Revitalizace průmyslových objektů; Opatření 3.2: Výstavba a obnova sítí technické infrastruktury; Opatření 3.3: Odstranění starých zátěží, rekultivace a revitalizace území zasažených těžbou; Opatření 3.4: Ochrana a obnova přírodních území a prvků v krajině; Opatření 3.5: Revitalizace a obnova městských sídel; Opatření 4.3: Trvalá péče o krajinu a nezemědělské využití krajiny</i>) mohou jednoznačně přispět k environmentálně šetrnému rozvoji sociálního a ekonomického potenciálu kraje.
B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B Kritérium v uspokojivém rozsahu obsahují <i>Opatření 2.1, 2.3 a 2.5 Priority 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce</i> a dále <i>Opatření 4.1 a 4.2 Priority 4: Rozvoj zemědělství a venkova</i> .
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	B Kritérium se relativně dobře promítá v části opatření <i>Priority 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury</i> a <i>Priority 4: Rozvoj zemědělství a venkova</i> .
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	B Geografická poloha a vazby na SRN jsou zdůrazněny v „Silných stránkách“ SWOT analýzy, do cílů a opatření se kritérium promítá v podobě nutnosti napojení Ústeckého kraje na evropskou dopravní síť a zvýšení průchodnosti hranic se SRN.
C.1	Zapojení významných skupin aktérů („stakeholders“) do tvorby a realizace strategie	C Přímá účast zástupců významných zájmových skupin („stakeholders“) na zpracování Programu rozvoje Ústeckého kraje není v textu zdůrazněna. Významné zájmové skupiny veřejného, soukromého i neziskového sektoru by se měly rozhodujícím způsobem podílet na přípravě a realizaci projektů souvisejících s jednotlivými opatřeními prioritních oblastí. Přímá účast zástupců zájmových skupin („stakeholders“) není zdůrazněna ani v souvislosti s monitoringem plnění strategických cílů.
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	C Tato možnost není v programu dostatečně akcentována. Nedá se tedy předpokládat významná podpora dalšího rozvoje občanské společnosti, ani realizace procesů strategického a územního plánování za přímé účasti veřejnosti (Místní Agendy 21). Počítá se s účastí neziskového sektoru při realizaci části opatření <i>Priority 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce</i> a <i>Priority 5: Aktivizace institucí v regionu a podpora spolupráce</i> .
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	D Obecné proklamativní cíle bez sebemenšího náznaku kvantifikace neumožňují občanům Ústeckého kraje kontrolu plnění programu. Nejsou stanoveny subjekty odpovědné za realizaci opatření a plnění cílů.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	C Řešeno velmi okrajově v <i>Prioritě 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury</i> a <i>Prioritě 5: Aktivizace institucí v regionu a podpora spolupráce</i> .

D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	C	<p>Konkrétní strategické environmentální cíle chybí. Z textu Programu rozvoje Ústeckého kraje není jasné, jakých cílových stavů chce region v environmentální oblasti dosáhnout.</p> <p>Kritérium zohledňují některá opatření <i>Priority 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury</i> a <i>Priority 4: Rozvoj zemědělství a venkova</i>.</p>
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	B	<p>Promítá se do Opatření 3.2 <i>Priority 3: Revitalizace a ochrana životního prostředí a rozvoj infrastruktury</i>.</p> <p>Chybí konkrétní strategické cíle o podílu obnovitelných zdrojů na krytí energetických potřeb Ústeckého kraje do r. 2015.</p>
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	C	<p>Obecné teze v rámci Opatření 2.4 <i>Priority 2: Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trhu práce</i>.</p> <p>Stanovit konkrétní strategický cíl je obtížné. Postupné cíle a opatření musí být upřesněny na základě přesných analýz a závěrů ve Zdravotnické koncepci Ústeckého kraje.</p>
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	D	<p>Ekonomické nástroje k prosazování udržitelného rozvoje na území Ústeckého kraje nejsou zpracovány. Chybí jejich role při naplňování jednotlivých strategických cílů.</p>
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	B	<p>Role obcí je rozpracována částečně. Jejich podíl na realizaci projektů souvisejících s jednotlivými opatřeními bude zásadní.</p>
E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	D	<p>Zcela chybí podrobná představa o financování všech projektů v rámci definovaných prioritních oblastí i navazujících opatření ke splnění cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje. Je nutné doplnit aktuální zdroje finančních prostředků a předpokládané náklady strategických cílů i opatření.</p>
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	A	<p>Kapacity pro realizaci cílů a opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje jsou rozpracovány v kapitole V. <i>Implementace programu</i>. Hlavními garanty realizace cílů programu mají být předkladatelé/řešitelé projektů.</p>
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	D	<p>Systém konkrétních indikátorů pro monitoring chybí. Chybí i soubor indikátorů udržitelného rozvoje.</p> <p>Doporučujeme doplnit soustavu indikátorů udržitelného rozvoje, které pokryjí všechny prioritní oblasti Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p>

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
Název strategie:						
Program rozvoje Ústeckého kraje (Aktualizovaná verze)						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	A	C	B	D	<p>Princip odpovědnosti vůči budoucím generacím není do cílů ani navrhovaných opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje uspokojivě zapracován.</p> <p>Mezigenerační solidarita (přístup k občanům kraje v postproduktivním věku) se do Programu rozvoje Ústeckého kraje promítá pouze okrajově. Meziregionální solidarita není rozpracována.</p> <p>Zcela podceněno je uplatňování principu předběžné opatrnosti.</p> <p>Cíle je nutné upravit a doplnit.</p>
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	C	B	B	B	<p>Slabě se do cílů i opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje promítá soulad požadavků integrované ochrany životního prostředí s rozvojem ekonomické a sociální oblasti.</p> <p>Cíle a opatření je nutné upravit a doplnit.</p> <p>Dostatečně je zdůrazněna akti vní sociální politika a rovněž geografická poloha a vazby na SRN, včetně nutnosti intenzivní přeshraniční spolupráce, které reflektují některá navrhovaná opatření.</p>
C	Participace a konsensus	C	C	D	C	<p>Přímá účast zástupců významných zájmových skupin na přípravě programu není doložena. Není zdůrazněna ani jejich přímá účast na monitoringu plnění cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p> <p>Nezbytná spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru je zdůrazněna pouze při přípravě a realizaci projektů v rámci navrhovaných opatření. Důsledné uplatňování principu partnerství v komunitách bude základním předpokladem splnění většiny strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p> <p>Velmi slabě je akcentována účast veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy a zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o udržitelném rozvoji.</p>

						<p>Zcela nedostatečně je definována odpovědnost za realizaci opatření a plnění jednotlivých strategických cílů.</p> <p>Cíle a opatření je nutné upravit a doplnit.</p>
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	C	B	C	D	<p>Efektivní a náležitě rychlé omezování negativních vlivů antropogenních aktivit na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel není příslušnými strategickými cíli a opatřeními dostatečně garantováno.</p> <p>Uspokojivě je řešena pouze problematika využívání obnovitelných zdrojů.</p> <p>Zcela chybí kvalitní systém ekonomických nástrojů, které na regionální úrovni zajistí účinné prosazování principu znečišťovatel platí v praxi.</p> <p>Cíle a opatření je nutné upravit a doplnit.</p>
E	Organizace a řízení	B	D	A	D	<p>Jednoznačně nejméně vyváženou částí je fungování managementu Programu rozvoje Ústeckého kraje.</p> <p>Zcela nedostatečná je představa o finanční náročnosti strategických cílů a navrhovaných opatření programu a o zdrojích finančních prostředků k pokrytí nákladů.</p> <p>Velmi závažná je absence souboru indikátorů pro monitoring plnění strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje. Chybí rovněž důležitý soubor indikátorů udržitelného rozvoje.</p> <p>Cíle a opatření je nutné upravit a doplnit, včetně souboru indikátorů.</p>

Závěrečné doporučení:

Program rozvoje Ústeckého kraje v podobě předložené k posouzení udržitelnosti je pouze strategickým dokumentem, který plní funkci podkladu pro zpracování projektů k čerpání prostředků z veřejných rozpočtů ČR i ze Strukturálních fondů a z Kohezního fondu Evropské unie.

Ze všech tří úrovní posuzování vyplývá, že Program rozvoje Ústeckého kraje negarantuje provázanost a vyváženost ekonomického, sociokulturního a environmentálního pilíře, ani důsledné respektování principů udržitelného rozvoje v hlavních oblastech společenských aktivit regionu.

Předmětem diskuse by mělo být, zda bude nutné Program rozvoje Ústeckého kraje aktualizovat a doplnit do něj konkrétní dlouhodobé a střednědobé strategické cíle a opatření, finanční rámec, kapacity a odpovědnost, nebo zda jeho roli převezme nová Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje schválená příslušnými orgány.

4.2 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje

Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje nebyla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje.

Analytická část (sociálně ekonomická analýza) zahrnuje tři vzájemně provázané pilíře udržitelného rozvoje:

- **ekonomický** (1. – 2. Úvod + Vymezení a základní charakteristika venkovských oblastí /VO/; 4. – Ekonomická situace ve VO; 5. – Trh práce; 6. – Dopravní a technická infrastruktura ve venkovských oblastech);
- **sociálně kulturní** (1. – 2. Úvod + Vymezení a základní charakteristika venkovských oblastí; 3. – Sídelní struktura, obyvatelstvo, bydlení; 5. – Trh práce; 6. – Dopravní a technická infrastruktura ve venkovských oblastech; 7 – Sociální infrastruktura);
- **environmentální** (1. – 2. Úvod + Vymezení a základní charakteristika venkovských oblastí; 8. – Životní prostředí).

Pro potřeby sociálně ekonomické analýzy byly v souladu s metodickými postupy používanými v EU vymezeny venkovské oblasti:

- Krušnohoří;
- Děčínsko;
- Středohoří;
- Lounsko a Litoměřicko.

Rozsah i obsah jednotlivých kapitol není vyvážený (*autoři strategie v úvodu zdůrazňují absenci statistických dat a informací na úrovni obcí i komplikace při sestavování časových řad způsobené změnami metodiky sledování údajů*). Z hlediska rozsahu i obsahu je nedostatečná zejména kapitola 8. – Životní prostředí. Referenčním datem je ve většině případů 31. 12. 2002. V oblasti sociálně kulturní a ekonomické jsou zohledněny výsledky Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2001) a porovnávány s výsledky SLDB 1991. Pro precizní zhodnocení trendů by všechna data ve Strategii rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje měla být doplněna srovnávacími analytickými údaji z let 1990 a 1995. Výjimku tvoří tab. Vývoj počtu hospodářských zvířat 1995 – 1998 v kap. 4. – Ekonomická situace ve VO.

Data a informace bez srovnávacích let 1990 a 1995 neumožňují ani dostatečně podrobné zhodnocení vývojových trendů, ani vyvození přesných závěrů analýz jednotlivých oblastí/sectorů aktivit v Ústeckém kraji pro potřeby definování jednoznačných priorit a stanovení konkrétních kvantifikovaných cílů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.

Pro strategické plánování dalšího rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje, který by měl respektovat principy udržitelného rozvoje, je do analytické části nezbytné doplnit aktuální ukazatele o:

- vývojových trendech (1990, 1995 a 2002) celkové rozlohy zastavěných ploch a ostatních ploch a souvisejícím úbytku zemědělské a lesní půdy;
- celkové rozloze starých nevyužívaných nebo nedostatečně efektivně využívaných ploch původně určených pro průmyslovou a zemědělskou výrobu nebo pro vojenské účely, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2002;
- celkovém počtu nevyužívaných nebo nedostatečně efektivně využívaných průmyslových, zemědělských a vojenských objektů, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2002;
- celkové rozloze území se starými ekologickými zátěžemi, včetně vývojového trendu 1990, 1995 a 2002;
- předpokládaných nákladech na sanaci starých ekologických zátěží;
- předpokládaných nákladech na nutné rekonstrukce, modernizace a údržbu existující dopravní a technické infrastruktury;

- předpokládaném nárůstu rozlohy chráněných území ve venkovských oblastech Ústeckého kraje po realizaci sítě Natura 2000, včetně celkové výše s tím spojených nákladů.

SWOT analýza zúžená pouze na silné a slabé stránky je strukturovaná do kapitol:

- **Geografické a přírodní podmínky, životní prostředí;**
- **Životní podmínky (obyvatelstvo, bydlení, služby, volný čas, vzdělávání);**
- **Ekonomika a trh práce (nabídka pracovních příležitostí v místě, dojíždění za prací, úroveň vzdělanosti, kvalifikace, nezaměstnanost);**
- **Dopravní, technická a podmiňující infrastruktura;**
- **Ostatní silné/slabé stránky VO.**

Je doplněna o **Problémovou analýzu**, která vychází ze slabých stránek SWOT analýzy a definuje prioritní problémy pro formulaci cílů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.

Velmi významnými prvky, které SWOT analýza zdůrazňuje v rámci „Slabých stránek“ jsou:

- v kapitole Geografické a přírodní podmínky, životní prostředí – **opuštěné a zanedbané zemědělské a průmyslové objekty (areály) a vysoký podíl zanedbané a nevyužívané půdy;**
- v kapitole Životní podmínky – **vysoké zastoupení sociálně slabých skupin a zhoršená dostupnost zdravotnických a sociálních služeb, včetně zhoršené dopravní obslužnosti v některých částech VO;**
- v kapitole Ekonomika a trh práce – **celkový úpadek zemědělství a ovocnářství a vysoká míra nezaměstnanosti, mj. i v důsledku nízkého zastoupení malých/středních podniků a živností;**
- v kapitole Dopravní, technická a podmiňující infrastruktura – **špatný technický stav silniční sítě na většině území VO a špatný stav technické infrastruktury v některých územích (Krušnohoří);**
- v kapitole Ostatní slabé stránky VO – **chybí územně plánovací dokumentace.**

Pro udržitelný rozvoj venkovských oblastí Ústeckého kraje jsou tato fakta, společně s nedostatkem relevantních informací pro strategické řízení a plánování a se skutečností, že velký počet obcí zde nemá schválenou územně plánovací dokumentaci, zásadní překážkou.

Výsledkem Problémové analýzy byl návrh následujících hlavních témat pro rozvoj venkovských oblastí Ústeckého kraje:

- podpora vzniku nových pracovních příležitostí v soukromém i veřejném sektoru;
- zlepšení stavu dopravní a technické infrastruktury, dostupnosti a úrovně obslužnosti VO;
- zlepšování vzhledu obcí a krajiny, zhodnocení potenciálu VO pro cestovní ruch;
- podpora vzdělávání, pracovních kvalifikací, podmínek pro volnočasové aktivity.

Uvedená hlavní témata pro rozvoj venkovských oblastí byla základem pro definování priorit, stanovení cílů a návrh příslušných opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje			
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje		NE	
2. Součástí strategie je SWOT analýza	ANO, s výhradou		SWOT analýza je zúžena pouze na teze „Silných stránek“ a „Slabých stránek“. Oproti běžnému standardu chybí teze „Příležitosti“ a „Rizik.“ Naopak nad obvyklý rámec doplňuje SWOT analýzu Problémová analýza. Doporučujeme doplnit teze „Příležitosti“ a „Rizik“.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO, s výhradou		Jednotlivé kapitoly Sociálně ekonomické analýzy venkovských oblastí Ústeckého kraje jsou nevyvážené. Kapitola 8. Životní prostředí je zcela nedostatečná. Chybí jednotný rámec porovnávání údajů z let 1990 a 1995 s referenčním rokem 2002. Bez něj není možné přesně analyzovat trendy a formulovat jednoznačné závěry. Doporučujeme doplnit údaje za období 1990 a 1995 pro všechny sledované oblasti a formulovat konkrétní závěry. Do analytické části je nezbytné doplnit další údaje (viz výše uvedené požadavky).
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky)		NE	Krátkodobé cíle musí obsahovat navazující akční plány/programy pro jednotlivé prioritní oblasti. Slouží ke splnění střednědobých a dlouhodobých strategických cílů.
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let)		NE	Střednědobé strategické cíle nejsou ve Strategii rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje jednoznačně definovány a odlišeny od cílů krátkodobých a dlouhodobých. Střednědobé strategické cíle musí být zcela konkrétně formulovány: např. pro <i>Prioritu 1 – Vznik nových pracovních příležitostí</i> Hlavní cíl: <i>Míra nezaměstnanosti ve venkovských oblastech Ústeckého kraje se do r. 2008 sníží na ... %.</i> Dílčí cíle: <i>Podíl malých a středních podniků na celkové zaměstnanosti kraje se do r. 2008 zvýší o ...%.</i> Doporučujeme konkretizovat střednědobé strategické cíle Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.
6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let)		NE	Dva základní strategické cíle i cíle priorit 1 – 4 jsou formulovány velmi obecně a mají charakter pouhé proklamace. Dlouhodobé strategické cíle, jichž chce Ústecký kraj dosáhnout, musí být zcela konkrétně formulovány:

		<p>např. pro <i>Prioritu 1 – Vznik nových pracovních příležitostí</i></p> <p>Hlavní cíl: <i>Míra nezaměstnanosti ve venkovských oblastech v období 2008 – 2015 bude stabilizována na úrovni od ... do ... %.</i></p> <p>Dílčí cíle: <i>Podíl malých a středních podniků na celkovém HDP kraje se do r. 2015 zvýší o ... %.</i></p> <p>Doporučujeme konkretizovat cíle Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p>
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů	ANO, s vážnou výhradou	<p>Všechna opatření jsou formulována natolik obecně, že neodpovídají požadavkům na kvalitní strategický plán (viz např. „<i>Priorita 2 – Dostupnost a obslužnost VO, dopravní a technická infrastruktura; Cíl priority 2 – Zlepšení dostupnosti a dopravní obslužnosti VO a zajištění podmiňující infrastruktury nezbytné jak pro rozvoj ekonomiky, bydlení a zlepšení sociálních podmínek života venkovského obyvatelstva, tak pro rozvoj cestovního ruchu; Opatření 2.1 – Podpora dopravní dostupnosti a obslužnosti VO</i>“ aj.).</p> <p>Chybí konkrétní úkoly pro konkrétní subjekty na úrovni kraje a potenciálně i obcí. Zcela chybí termíny a „osoby“ odpovědné za realizaci jednotlivých opatření.</p> <p>Předpokládaným zpracováním jednotlivých projektů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje navazuje na Program rozvoje Ústeckého kraje (PRÚK) a ostatní programové dokumenty na národní úrovni.</p> <p>V „Zásobníku projektů“ PRÚK odpovídá 9 projektů <i>Prioritě 4: Rozvoj zemědělství a venkova.</i></p> <p>Doporučujeme konkretizovat opatření a úkoly ve Strategii rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p>
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO, s výhradou	<p>Přehled zdrojů finančních prostředků k zajištění realizace příslušných opatření, resp. projektů, obsahuje finanční nástroje EU, počítá s využitím finančních prostředků z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev, mimorozpočtových fondů, rozpočtu Ústeckého kraje a z nadací a nadačních fondů. Hlavním nástrojem realizace souvisejícím s PRÚK má být Fond regionálního rozvoje Ústeckého kraje zřízený usnesením Zastupitelstva č. 9/13/2002.</p> <p>Nejsou zmiňovány rozpočty obcí a měst Ústeckého kraje.</p> <p>Vzhledem k absenci konkrétních cílů i opatření neobsahuje Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje předpokládané procentuální rozdělení výdajů z rozpočtu kraje k zajištění plnění cílů jednotlivých priorit.</p> <p>Doporučujeme doplnit konkrétní údaje o předpokládané finanční spoluúčasti kraje na</p>

			realizaci jednotlivých cílů, resp. opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		NE	<p>Soubor konkrétních indikátorů chybí, což je mj. důsledkem absence kvantifikovaných cílů i konkrétních opatření.</p> <p>Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje tedy postrádá základní nástroj pro monitoring a hodnocení plnění jeho cílů.</p> <p>Doporučujeme vytvořit soubor konkrétních indikátorů pro potřeby monitoringu plnění cílů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p>
10. Strategie je realistická a realizovatelná		ANO, s výhradou	<p>Vzhledem k absenci konkrétních kvantifikovaných strategických cílů a termínů není možné objektivně posoudit reálnost a realizovatelnost Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje jako celku.</p> <p>Většinu opatření navrhovaných k příslušným strategickým cílům je možné realizovat v dlouhodobém časovém horizontu (např.: <i>Cíl priority 1 – Zvýšení nabídky pracovních příležitostí ve VO podporou MSP, začínajících podnikatelů a OSVČ; Opatření 1.1 – Podpora aktivit živnostníků, malých výrobců, zpracovatelů a pěstitelů, Opatření 1.2 – Podpora rozvoje sektoru sociálních služeb; Cíl priority 2 – Zlepšení dostupnosti a dopravní obslužnosti VO a zajištění podmiňující infrastruktury nezbytné jak pro rozvoj ekonomiky, bydlení a zlepšení sociálních podmínek života venkovského obyvatelstva, tak pro rozvoj cestovního ruchu, Opatření 2.1 – Podpora dopravní dostupnosti a obslužnosti VO, Opatření 2.3 – Podpora infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu; Cíl priority 3 – Cílem je podpora projektů a opatření, která přispějí ke zvýšení celkové kvality venkovského prostředí cestou obnovy a využití opuštěných a zchátralých budov pro kulturní a společenské účely, cestou revitalizace a ochrany krajiny a přírodních hodnot území, a tím i ke zvýšení jeho atraktivity pro rekreaci a venkovskou turistiku, Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání). Limitujícími faktory budou finanční prostředky a kapacity.</i></p> <p>Aspekt reálnosti a realizovatelnosti je přímo závislý na dostatečném množství kvalitních projektů pokrývajících rovnoměrně celé spektrum stanovených priorit, na zajištění finančních prostředků ve výši potřebné pro jejich uskutečnění i na odborných a fyzických kapacitách v regionu.</p> <p>Pokud má Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje splňovat všechny požadavky na kvalitní rozvojovou koncepci respektující principy udržitelného rozvoje, doporučujeme:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) doplnit údaje za srovnávací roky; 2) z analytických částí vyvodit odpovídající

			<p>přesné závěry;</p> <p>3) formulovat menší množství konkrétních dlouhodobých a střednědobých strategických cílů pro stanovené priority;</p> <p>4) formulovat konkrétní opatření, úkoly a termíny;</p> <p>5) specifikovat zdroje finančních prostředků;</p> <p>6) vybrat soustavu relevantních indikátorů.</p>
--	--	--	---

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie:			
Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	A	Priority, strategické cíle i související opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje jsou velmi obecné, mají však dlouhodobý charakter.
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	B	Meziregionální solidarita se do Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje promítá uspokojivě (Priorita 2, Cíl priority 2, Opatření 2.1 /Vhodné aktivity – rekonstrukce/budování dopravní infrastruktury podporující zvýšení propustnosti hranic, zejména pro místní/regionální nákladní a osobní dopravu/, Opatření 2.3 /Vhodné aktivity – propojování turistické infrastruktury s obdobnou infrastrukturou na saské straně/; Priorita 4, Cíl priority 4, Opatření 4.2 /Vhodné aktivity – podpora projektů rozvíjejících přeshraniční spolupráci/), mezigenerační solidarita je předmětem Priority 1, Cíle priority 1 (Opatření 1.2 – Podpora rozvoje sektoru sociálních služeb, Vhodné aktivity – investice v zařízeních sociálních služeb; zavádění standardů sociálních služeb v těchto zařízeních; vznik nových sociálních služeb v obcích s absencí zařízení sociální péče) zaměřených mj. na obyvatele v postprodukčním věku.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	B	K účinné ochraně ekosystémů a postupnému zlepšování kvality jednotlivých složek životního prostředí by měla přispět realizace projektů souvisejících s Prioritou 2 a s Cílem priority 2 (Opatření 2.2 – Podpora informační a podmiňující technické infrastruktury) a zejména s Prioritou 3 a s Cílem priority 3 (Opatření 3.1 – Podpora obnovy veřejných prostranství a budov, Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání). Environmentální problematika by se měla promítnout i do Priority 1 – Vznik nových pracovních příležitostí a Priority 4 – Vzdělávání, kvalifikace, volnočasové aktivity.

			Odpovídající opatření k ochraně životního prostředí před negativními důsledky antropogenních aktivit musí být součástí všech vybraných projektů, na jejichž realizaci závisí splnění cílů strategie.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	D	Princip se do priorit, strategických cílů ani do souvisejících opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje nepromítá.
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	B	<p>Aktivita zdůrazňované v rámci navrhovaných Opatření 1.3 (<i>Rekonstrukce, modernizace, přestavby a další stavební úpravy existujících budov, průmyslových a zemědělských areálů</i>); Opatření 2.2 (<i>Revitalizace budov a objektů s cílem jejich využití pro bydlení, sociální služby, zařízení občanské vybavenosti, Investice do rekonstrukce a rozšíření podmiňující technické infrastruktury obcí</i>); Opatření 3.1 (<i>Obnova/rekonstrukce historických budov a staveb, Obnova/úprava veřejných prostranství, Obnova zeleně a ploch v obcích a jejich zázemí, Obnova/rekonstrukce místních historických, kulturních a technických památek a přírodních pozoruhodností</i>) a Opatření 3.2 (<i>Realizace lokálních krajinnotvorných opatření, Výstavba a rekonstrukce zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie, Společné projekty obcí řešící nakládání s odpady a jejich využívání</i>) mohou přispět k environmentálně šetrnému rozvoji sociálního a ekonomického potenciálu kraje.</p> <p>Významné riziko pro životní prostředí a tím i pro provázanost sociokulturního a ekonomického pilíře udržitelného rozvoje s environmentálním mohou představovat nevhodné či předimenzované projekty/aktivity v rámci Opatření 1.3 (<i>Úpravy ploch pro zřizování venkovských průmyslových zón, Podmiňující technická a dopravní infrastruktura pro zpřístupnění a napojení objektů a ploch pro podnikání, Venkovní úpravy, související parkovací a servisní plochy</i>).</p>
B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B	Kritérium v uspokojivém rozsahu obsahují Opatření 1.1, 1.2 a 1.4 Priority 1; Opatření 2.1 a 2.3 Priority 2 a Opatření 4.1 Priority 4.
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	C	Kritérium se částečně promítá pouze do Priority 3, Cíle priority 3 (<i>Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání</i>).
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	B	<p>Tradiční vazby na SRN dané geografickou polohou jsou zdůrazněny v „Silných stránkách“ SWOT analýzy (<i>Životní podmínky; Dopravní, technická a podmiňující infrastruktura; Ostatní silné stránky VO</i>).</p> <p>Do strategických cílů (<i>Cíl priority 2; Cíl priority 4</i>) a opatření (<i>Opatření 2.1; Opatření 4.3</i>) se kritérium promítá v podobě aktivit podporujících zvýšení propustnosti hranic pro místní/regionální nákladní a osobní dopravu a podpory projektů rozvíjejících přeshraniční spolupráci.</p>

C.1	Zapojení významných skupin aktérů („stakeholders“) do tvorby a realizace strategie	<p>Přímá účast zástupců zájmových skupin („stakeholders“) na zpracování Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje není v textu zdůrazněna.</p> <p>Zástupci významných zájmových skupin veřejného, soukromého i neziskového sektoru by se měli rozhodujícím způsobem podílet na přípravě a realizaci projektů souvisejících s jednotlivými opatřeními a strategickými cíli.</p> <p>Není zmíněna přímá účast zástupců zájmových skupin („stakeholders“) na monitoringu plnění strategických cílů.</p>
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	<p>Kritérium se ve Strategii rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje uspokojivě promítá zejména do Cíle priority 4. Zde je zdůrazněn mimo jiné také velmi důležitý princip partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru v komunitách. Zájem občanů menších obcí o věci veřejné a s tím související aktivní účast v rozhodovacích procesech mohou být ve venkovských oblastech mnohem intenzivnější než v anonymním prostředí velkoměst.</p> <p>S neziskovým sektorem se počítá jako s jedním z předkladatelů projektů v rámci <i>Opatření 1.2 – Podpora rozvoje sektoru sociálních služeb; Opatření 2.2 – Podpora informační a podmiňující technické infrastruktury; Opatření 2.3 – Podpora infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu; Opatření 3.1 – Podpora obnovy veřejných prostranství a budov; Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání; Opatření 4.1 – Podpora aktivit směřujících ke zvyšování vzdělanosti a praktických dovedností a jazykových znalostí obyvatel; Opatření 4.2 – Podpora spolkové činnosti, kulturních, sportovních a společenských akcí a komunikace mezi veřejným a soukromým sektorem.</i></p>
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	<p>Strategické cíle mají charakter obecných proklamací. Nejsou kvantifikovány. Občané venkovských oblastí Ústeckého kraje nemají možnost kontrolovat plnění strategie jako celku ani jednotlivých strategických cílů. Nejsou určeny subjekty odpovědné za realizaci opatření a plnění strategických cílů.</p>
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	<p>Jednoznačně formulovaná podpora informovanosti obyvatel venkovských oblastí Ústeckého kraje o problematice udržitelného rozvoje, včetně další osvěty a vzdělávání ve strategii chybí.</p>

D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	C	<p>Konkrétní, kvantifikované strategické environmentální cíle v textu Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje chybí. Žádoucí cílový stav není definován. I v „environmentálním“ Opatření 3.2 dominuje složkový přístup.</p> <p>Kritérium zohledňují Opatření 2.2 – Podpora informační a podmiňující technické infrastruktury; Opatření 3.1 – Podpora obnovy veřejných prostranství a budov; Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání.</p> <p>Omezování negativních vlivů antropogenních aktivit na zdravotní stav obyvatel venkovských oblastí Ústeckého kraje není podchyceno příslušnými strategickými cíli ani navrhovanými opatřeními.</p>
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	C	<p>Promítá se pouze do Opatření 3.2 – Podpora aktivit zaměřených na zlepšení kvality životního prostředí, revitalizaci a ochranu krajiny, na nakládání s odpady a jejich využívání.</p> <p>Chybí konkrétní strategické cíle stanovující podíl obnovitelných zdrojů na krytí energetických potřeb venkovských oblastí Ústeckého kraje do r. 2015.</p>
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	D	Kritérium není aplikováno.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	D	Uplatňování ekonomických nástrojů k prosazování udržitelného rozvoje na území obcí ve venkovských oblastech Ústeckého kraje není rozpracováno.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	B	Princip subsidiarity je ve Strategii rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje uplatněn uspokojivě, zejména v rámci Priority 1, Cíle priority 1 (Opatření 1.2 – Podpora rozvoje sektoru sociálních služeb). Obce, případně jejich sdružení/svazky a jimi založené právnické osoby, mají hrát zásadní roli při předkládání projektů souvisejících se všemi prioritami strategie.
E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	C	<p>U jednotlivých opatření jsou pouze vyjmenovány finanční nástroje EU, rozpočtové kapitoly příslušných ministerstev, mimorozpočtové fondy, rozpočet Ústeckého kraje a dále nadace a nadační fondy. V kapitole Implementace SRVO je rovněž zmiňován hlavní nástroj realizace PRÚK, kterým je Fond regionálního rozvoje Ústeckého kraje zřízený usnesením Zastupitelstva č. 9/13/2002.</p> <p>Vzhledem k proklamativnímu charakteru strategických cílů i opatření nelze ani odhadnout předpokládané celkové náklady na jejich realizaci. Není tedy možné odvodit výši výdajů z veřejných rozpočtů, které budou sloužit ke spolufinancování projektů podpořených ze zdrojů Evropské unie.</p>

E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	A	Kapacity pro realizaci cílů a opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje jsou rozpracovány v kapitole Implementace SRVO. Hlavními garanty realizace cílů programu mají být předkladatelé/řešitelé projektů. Významnými činiteli hodnotícími projekty a navrhujícími přidělení podpory budou (v souladu s PRÚK) Odbor regionálního rozvoje a investic (ORRI), Výbor regionálního rozvoje a investic (VRRÍ) a Rada kraje.
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	D	<p>Systém konkrétních indikátorů pro monitoring plnění strategických cílů chybí. Chybí i soubor indikátorů udržitelného rozvoje.</p> <p>Doporučujeme doplnit soubor indikátorů udržitelného rozvoje, které pokryjí všechny priority a strategické cíle Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p>

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
<u>Název strategie:</u>						
Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	A	B	B	D	<p>Princip odpovědnosti vůči budoucím generacím je do strategických cílů a do navrhovaných opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje uspokojivě zapracován.</p> <p>Zcela nedostatečné je uplatňování principu předběžné opatrnosti.</p> <p>V souvislosti s rozvojovými záměry/projekty je nutné do strategických cílů a zejména do navrhovaných opatření zapracovat princip předběžné opatrnosti.</p>
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	B	B	C	B	<p>Slabě se do strategických cílů i navrhovaných opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje promítá šetrné využívání přírodních zdrojů a požadavky integrované ochrany životního prostředí. V environmentálním pilíři převládá složkový přístup.</p> <p>Uspokojivě je zdůrazněna aktivní sociální politika a rovněž geografická poloha a vazby na SRN, včetně nutnosti intenzivní přeshraniční spolupráce, které reflektují některá navrhovaná opatření.</p> <p>Strategické cíle a opatření je nutné upravit a doplnit o udržitelné využívání přírodních zdrojů i o integrovanou ochranu životního prostředí.</p>

C	Participace a konsensus	C	B	D	D	<p>V rámci této části je uspokojivě zdůrazněna pouze spolupráce/partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru při přípravě a realizaci projektů v rámci navrhovaných opatření. Uplatňování principu partnerství v komunitách bude základním faktorem podmiňujícím splnění strategických cílů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p> <p>Zcela nedostatečně jsou formulovány:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpovědnost za realizaci opatření a plnění jednotlivých strategických cílů; - zajišťování informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí obyvatel venkovských oblastí kraje o udržitelném rozvoji. <p>Ke všem strategickým cílům a opatřením je nutné doplnit odpovědnost za jejich plnění/realizaci. Rozpracováno musí být také zajišťování informovanosti obyvatel o problematice udržitelného rozvoje venkovských oblastí i celého kraje.</p>
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	C	C	D	D	<p>Z hlediska udržitelnosti jednoznačně nejslabší článek Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p> <p>Strategické cíle a navrhovaná opatření pokrývají problematiku ochrany životního prostředí pouze částečně, bez integrovaného a systémového přístupu. Opatření k ochraně a zlepšování zdravotního stavu obyvatel venkovských oblastí Ústeckého kraje nejsou navržena.</p> <p>Částečně je řešena problematika využívání obnovitelných zdrojů.</p> <p>Zcela chybí uplatňování systému ekonomických nástrojů, které na regionální úrovni zajistí účinné prosazování principu znečišťovatel platí v praxi.</p> <p>Strategické cíle je nutné upravit a doplnit zejména o systémová opatření integrované ochrany životního prostředí a ochrany zdravotního stavu obyvatel. Zajištěno musí být využití právních i ekonomických regulativních nástrojů v praxi.</p>
E	Organizace a řízení	B	C	A	D	<p>Zcela nedostatečná je představa o finanční náročnosti strategických cílů a navrhovaných opatření Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje. Z tohoto důvodu chybí také odhad výše finančních prostředků z místních zdrojů nutných pro spolufinancování projektů, které získají podporu z Evropské unie. Částečně je rozpracován přehled o zdrojích finančních prostředků k pokrytí nákladů.</p> <p>Velmi závažná je absence souboru indikátorů,</p>

						<p>včetně indikátorů udržitelného rozvoje pro monitoring plnění strategických cílů Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje.</p> <p>Je nutné doplnit představu o ekonomické náročnosti strategie, soubor indikátorů, včetně indikátorů udržitelného rozvoje.</p>
--	--	--	--	--	--	--

Závěrečné doporučení:

Strategie rozvoje venkovských oblastí Ústeckého kraje v podobě předložené k posouzení udržitelnosti pouze kopíruje a částečně rozvíjí Program rozvoje Ústeckého kraje. Plní tedy pouze funkci podkladu pro zpracovávání projektů k čerpání prostředků z veřejných rozpočtů ČR i ze Strukturálních fondů a z Kohezního fondu Evropské unie.

Prosazování principů udržitelného rozvoje v praxi tato strategie není schopna zajistit.

Pro příští aktualizaci strategie doporučujeme kvantifikovat strategické cíle a zpracovat přehled předpokládaných nákladů na realizaci navrhovaných opatření, včetně předpokládaných výdajů z rozpočtu Ústeckého kraje.

4.3 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje

Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 35/25/2004 ze dne 5. 5. 2004.

Analytická část popisuje současný stav v oblasti kultury a památkové péče v Ústeckém kraji. Narativní část je doplněna přehledem kulturních zařízení, organizací, souborů a institucí i přehledem významných akcí v Ústeckém kraji. Je možné konstatovat, že vedle sociokulturního pilíře je částečně zahrnut také ekonomický pilíř udržitelného rozvoje.

Pro zhodnocení trendů chybí ve Strategii rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje srovnávací analytické údaje z let 1990, 1995, 2000 a 2002.

SWOT analýza chybí.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje	ANO	NE	
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje	ANO		Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 35/25/2004 ze dne 5. 5. 2004.
2. Součástí strategie je SWOT analýza		NE	SWOT analýza není zpracována. Doporučujeme doplnit SWOT analýzu.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO, s vážnou výhradou		Chybí informace a srovnávací data za roky 1990, 1995, 2000 a za referenční rok 2002. Bez nich není možné přesně analyzovat trendy a formulovat jednoznačné závěry. Doporučujeme doplnit údaje za období 1990, 1995, 2000 a 2002.
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky)	ANO		Krátkodobé cíle jsou formulovány pro rok 2004.
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let)	ANO, s výhradou		Střednědobé strategické cíle jsou ve Strategii rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje zahrnuty do jednoho souboru cílů. Některé střednědobé strategické cíle jsou formulovány velmi obecně až proklamativně, např: „Lépe využívat odborný potenciál muzejních pracovišť k získání kompletního obrazu kraje po stránce společenských i přírodních věd.“ Doporučujeme konkretizovat střednědobé strategické cíle Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.

6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let)	ANO, s výhradou	Některé dlouhodobé strategické cíle jsou formulovány velmi obecně až proklamativně, např: „Podle možnosti podporovat oživenou tradiční umělecko řemeslnou výrobu.“ Doporučujeme konkretizovat dlouhodobé cíle Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů	ANO, s vážnou výhradou	Některá opatření a úkoly jsou začleněny přímo do souboru cílů. Zcela chybí konkrétní termíny (kromě cílů, resp. opatření pro rok 2004). Doporučujeme konkretizovat opatření a úkoly a do Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje doplnit odpovídající termíny.
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO, s výhradou	Základními zdroji finančních prostředků k zajištění realizace příslušných opatření jsou především rozpočty Krajského úřadu Ústeckého kraje a Ministerstva kultury ČR. Jiné zdroje nejsou uvedeny. Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje obsahuje v Příloze II. podrobný rozpočtový výhled na období 2004 – 2008. Doporučujeme doplnit další potenciální zdroje finančních prostředků na realizaci jednotlivých cílů, resp. opatření Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		Soubor konkrétních indikátorů chybí, nelze tedy kvalitně monitorovat plnění strategických cílů. Doporučujeme vytvořit soubor konkrétních indikátorů pro potřeby monitoringu plnění cílů Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.

10. Strategie je realistická a realizovatelná	ANO, s výhradou	<p>Vzhledem k absenci konkrétních úkolů a termínů u některých obecněji formulovaných cílů a opatření není možné objektivně posoudit reálnost a realizovatelnost Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje jako celku.</p> <p>Většinu opatření navrhovaných k příslušným strategickým cílům bude ve střednědobém až dlouhodobém horizontu možné realizovat. Limitujícími faktory budou finanční prostředky a kapacity. Podstatnou roli bude hrát schopnost diverzifikovat zdroje finančních prostředků.</p> <p>V souvislosti s požadavky na kvalitu rozvojových plánů i s principy udržitelného rozvoje doporučujeme při aktualizaci Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) doplnit údaje za roky 1990, 1995, 2000 a 2002; 2) z analytických částí vyvodit odpovídající přesné závěry; 3) formulovat menší množství konkrétních dlouhodobých a střednědobých strategických cílů pro stanovené priority; 4) formulovat konkrétní opatření, úkoly a termíny; 5) doplnit další zdroje finančních prostředků; 6) vybrat soubor relevantních indikátorů.
---	-----------------------	---

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie:			
Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	A	Některé ze strategických cílů i opatření Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje mají dlouhodobý charakter.
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	C	Meziregionální i mezigenerační solidarita souvisí částečně s realizací některých opatření Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	B	Aktivity související se strategickými cíli a navrhovanými opatřeními mohou přispět k rozvoji sociálního a ekonomického potenciálu kraje (zaměstnanost, zvýšení atraktivity kraje pro environmentálně šetrné formy turismu).
B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B	S realizací některých navrhovaných opatření souvisí udržení zaměstnanosti a případně také vytvoření nových pracovních příležitostí.

B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	D	Tradiční vazby na SRN dané geografickou polohou kraje a přeshraniční spolupráce nejsou ve strategických cílech a opatřeních dostatečně zdůrazněny. V rámci hodnocení tohoto kritéria je tedy nutné konstatovat mj. také nedostatečnou provázanost Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje s PRÚK a se SRVO.
C.1	Zapojení významných skupin aktérů („stakeholders“) do tvorby a realizace strategie	D	Přímá účast zástupců zájmových skupin („stakeholders“) na zpracování Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje, stejně jako jejich přímá účast na realizaci opatření i na monitoringu plnění strategických cílů, nejsou v textu zmíněny.
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	D	Kritérium není ve Strategii rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje aplikováno. Není zajištěna možnost občanů přímo se podílet na rozhodování o dalším rozvoji v oblasti kultury a památkové péče v kraji ani v jednotlivých obcích. Významným způsobem je tedy omezen prostor pro uplatňování svrchovaně důležitého principu partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru v komunitách.
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	C	Ve většině případů nejsou určeny subjekty odpovědné za realizaci opatření a plnění strategických cílů.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	D	Jednoznačně formulovaná podpora informovanosti, další osvěty a vzdělávání obyvatel Ústeckého kraje o problematice udržitelného rozvoje v rámci sociokulturního pilíře (ve vazbě na ekonomický pilíř) ve strategii chybí.
D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie. (Otázkou je, zda by strategie neměla obsahovat také cíle a opatření omezující produkci emisí, odpadů a odpadních vod i opatření související s úsporami v oblasti spotřeby vody a energií v zařízeních kultury a památkové péče.)
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie. (Možnost doplnění cílů a opatření umožňujících využívání alternativních zdrojů energie v zařízeních kultury a památkové péče.)
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	B	Princip subsidiarity je ve Strategii rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje uplatněn uspokojivě.

E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	B	Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje obsahuje v Příloze II. podrobný rozpočtový výhled na období 2004 – 2008. K jednotlivým strategickým cílům a opatřením by měl být doplněn podrobnější přehled dalších zdrojů finančních prostředků (kromě rozpočtů Krajského úřadu Ústeckého kraje a Ministerstva kultury ČR a kromě Fondu záchrany a obnovy kulturních památek Ústeckého kraje) – diverzifikace zdrojů.
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	A	Kapacity pro realizaci opatření a plnění strategických cílů jsou ve Strategii rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje vyčleněny.
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	D	Soubor indikátorů udržitelného rozvoje pro monitoring plnění strategických cílů chybí. Doporučujeme doplnit soubor indikátorů udržitelného rozvoje, které pokryjí všechny strategické cíle Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
<u>Název strategie:</u>						
Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	A	C	N	N	Strategické cíle a navrhovaná opatření Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje mají dlouhodobý charakter. Princip mezigenerační a meziregionální solidarity je zpracován pouze částečně. Uplatňování principu zlepšování kvality životního prostředí pro budoucí generace a principu předběžné opatrnosti není relevantní vzhledem k zaměření strategie. Doporučujeme doplnit strategické cíle a následně mezi opatření zařadit také projekty zaměřené na mezigenerační a meziregionální spolupráci.
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	B	B	N	D	Uspokojivě je zdůrazněna podpora rozvoje sociálního a ekonomického potenciálu kraje (z povahy věci environmentálně šetrné formy) a aktivní sociální politika. Přímá podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů nesouvisí se zaměřením strategie. Nedostatečně je zdůrazněna nutnost efektivní přeshraniční spolupráce. Strategické cíle a opatření je nutné upravit

						a doplnit o témata související s rozvojem přeshraniční spolupráce.
C	Participace a konsensus	D	D	C	D	<p>Z hlediska udržitelnosti jednoznačně nejslabší článek Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.</p> <p>Zcela nedostatečně je řešena spolupráce/partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru, přímá účast veřejnosti v rozhodovacích procesech na úrovni kraje a jednotlivých obcí i zajišťování informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí obyvatel kraje o udržitelném rozvoji v oblasti kultury a památkové péče.</p> <p>Strategické cíle a opatření je nutné doplnit o nástroje, které umožní adekvátní rozvoj občanské společnosti.</p>
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	N	N	N	N	<p>Strategické cíle a navrhovaná opatření nesouvisí plně s problematikou integrované ochrany životního prostředí.</p> <p>Vzhledem k nutné integraci všech tří pilířů udržitelného rozvoje by budoucí aktualizovaná verze strategie měla obsahovat také cíle a opatření omezující produkci emisí, odpadů a odpadních vod i opatření související s úsporami v oblasti spotřeby vody a energií a využívání obnovitelných zdrojů v zařízeních kultury a památkové péče.</p>
E	Organizace a řízení	B	B	A	D	<p>Velmi závažná je absence souboru indikátorů udržitelného rozvoje pro monitoring plnění strategických cílů Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje.</p> <p>Je nutné diverzifikovat zdroje finančních prostředků a doplnit soubor indikátorů udržitelného rozvoje.</p>

Závěrečné doporučení:

V budoucí aktualizované verzi Strategie rozvoje kultury a památkové péče Ústeckého kraje musí být rozpracována především představa o rozvoji občanské společnosti a o konkrétních formách participace veřejnosti v rozhodovacích procesech týkajících se kultury a památkové péče na krajské a místní úrovni. Doporučujeme rovněž kvantifikovat a konkretizovat strategické cíle i navrhovaná opatření, včetně konkretizace úkolů, termínů a odpovědnosti, a zpracovat přehled dalších potenciálních zdrojů finančních prostředků. Nezbytné je doplnění strategie o soubor indikátorů udržitelného rozvoje.

4.4 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů v oblasti odpadového hospodářství

Přehled posuzovaných dokumentů:

- Analýza využívání stavebních odpadů, odpadů z těžby a energetických odpadů, predikce poptávky po jejich využití;
- Bilance odpadních olejů se zřetelem k míře jejich energetického a materiálového využití a k roli zpětného odběru;
- Predikce poptávky po průmyslovém kompostu a jeho vstupních surovinách a možnosti její stimulace;
- Studie proveditelnosti třídění biologicky rozložitelného odpadu.

Relevantní cíle a doporučení Implementačního plánu

Kapitola III: ZMĚNA NEUDRŽITELNÝCH VZORCŮ SPOTŘEBY A VÝROBY

24. Předcházet a minimalizovat tvorbu odpadů a naopak maximalizovat opětovné využití, recyklaci a používání alternativních materiálů šetrných k životnímu prostředí, s účastí vládních orgánů a všech zainteresovaných stran tak, aby se minimalizovaly nepříznivé účinky na životní prostředí a zlepšila účinnost využívání přírodních zdrojů, za finanční, technické a další pomoci rozvojovým státům. Tento proces by zahrnoval opatření na všech úrovních s cílem:

(a) Vytvořit systémy odpadového hospodářství s nejvyšší prioritou uplatňovanou ve vztahu k předcházení a minimalizaci tvorby odpadů, opětovnému využívání a recyklaci a k ekologicky šetrným závodům na likvidaci odpadů, včetně technologií pro zpětné získání energie obsažené v odpadech, a podporovat drobné iniciativy na recyklaci odpadů, které podporují řízení městských a venkovských odpadů a poskytují příležitosti tvořící zisk, za současné mezinárodní podpory pro rozvojové země.

(b) Podporovat předcházení a minimalizaci tvorby odpadů podněcováním výroby vícenásobně použitelných spotřebitelských statků a biologicky odbouratelných výrobků, a vytvářením požadované infrastruktury.

22. Obnovit závazek, jak již byl definován v Agendě 21, k řádnému zacházení s chemickými látkami a nebezpečnými odpady v průběhu celého jejich životního cyklu, pro účely trvale udržitelného růstu a pro ochranu lidského zdraví a životního prostředí, mimo jiné s cílem dosáhnout do roku 2020 stavu, že chemikálie budou používány a vyráběny takovými způsoby, které povedou k minimalizaci podstatných nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí, využíváním vědecky podložených postupů pro řízení rizika, s ohledem na preventivní přístup.

Zhodnocení a závěry

Vzhledem k charakteru posuzovaných materiálů nebylo možné provést posouzení pomocí posuzovacích tabulek. Nejedná se o strategické materiály či koncepce, ale studie řeší dílčí aspekty nakládání s odpady. Studie se tedy bezprostředně dotýkají dvou pilířů udržitelného rozvoje – environmentálního a ekonomického. Ve svém souhrnu jsou studie využitelné především jako podklad **Plánu odpadového hospodářství Ústeckého kraje**. Ten je v současné době (srpen 2004) ve fázi návrhu a veřejného připomínkování a projednávání (blíže viz <http://www.ecmost.cz/>), nestal se proto předmětem tohoto posuzování.

S ohledem na analytický charakter studií mohou sloužit jako podklad pro definici **priorit Strategie udržitelného rozvoje ÚK v oblasti nakládání s odpady**. Pozitivně je možné hodnotit fakt, že Studie proveditelnosti třídění biologicky rozložitelného odpadu vychází, alespoň v teoretické rovině, z principů udržitelného odpadového hospodářství:

- I) Dlouhodobé horizonty plánování a podpora procesů kontinuálního plánování v OH;
- II) Provádění a prosazování zákonů;
- III) Integrace odpadového hospodářství do ostatních sektorových politik;
- IV) Spolupráce s hospodářskou sférou;
- V) Transparentnost a odpovědnost – změny vzorců spotřeby občanů, posílení jejich vlivu na rozhodování;

- VI) Výzkum, vývoj, kvalita vzdělání;
- VII) Tvorba cen a nákladová efektivita;
- VIII) Mezinárodní spolupráce;
- IX) Stanovení kvantitativních i kvalitativních indikátorů popisující stav OH; a jeho směřování k udržitelnosti.

4.5 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů v oblasti ovzduší a energetiky

Přehled posuzovaných dokumentů:

- Krajský program snižování emisí tuhých znečišťujících látek, oxidu siřičitého a oxidů dusíku Ústeckého kraje;
- Integrovaný krajský program zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje;
- Územní energetická koncepce Ústeckého kraje;
- Krajský program snižování emisí látek přispívajících ke změně klimatu Země Ústeckého kraje;
- Souhrnný akční program k provedení KSEI a ÚEK Ústeckého kraje;
- Krajský program pro zlepšení specifických problémů Ústeckého kraje.

Souhrnné zhodnocení

Výše uvedené koncepce a programy se týkají především jednoho pilíře udržitelného rozvoje – environmentálního. Obsahují řadu konkrétních návrhů, včetně nástrojů k jejich dosažení, cílových hodnot a vyčíslení finančních nákladů. V případě realizace navržených opatření se mohou stát důležitým prostředkem ke zlepšení imisní situace ÚK a snížení emisí skleníkových plynů. Ve svém souhrnu jsou tedy v souladu se základními kritérii environmentálního pilíře udržitelného rozvoje zejména:

- A.3 Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace;
- B.1 Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem;
- B. 3 Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů;
- D.1 Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel;
- D.2 Podpora využívání obnovitelných zdrojů;
- D.3 Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva;
- D.4 Uplatňování principu znečišťovatel platí;
- E.1 Uplatňování principu subsidiarity;
- E.2 Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů;
- E.3 Vytvoření kapacity pro realizaci cílů;
- E.4 Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů.

Krajský program pro zlepšení specifických problémů Ústeckého kraje

Tento program nemá celokrajské, ale místní zaměření. Jeho předmětem jsou návrhy na zlepšení kvality ovzduší ve třech lázeňských městech Ústeckého kraje – v Teplicích, Bílině a Klášterci nad Ohří. Vzhledem k tomuto specifickému zaměření programu nebylo provedeno komplexní posouzení s využitím posuzovacích tabulek.

Program vychází z poměrně detailní analýzy stavu (emisní a imisní situace) ve třech předmětných městech. Časové řady dat jsou sjednoceny na roky 1998 – 2002. Dále obsahuje souhrnné hodnocení kvality ovzduší v těchto městech. V další kapitole je přehled opatření ke zlepšení kvality ovzduší, včetně konkrétních dílčích programů, cílů, priorit, indikátorů a odhadu nákladů na realizaci. Navrhovaná opatření jsou shrnuta v přehledné tabulce na závěr materiálu.

Lze shrnout, že program **splňuje požadavky** na koncepční a strategický materiál a je využitelný jako dílčí podklad pro formulaci **priorit Strategie udržitelného rozvoje ÚK** v oblasti **ochrany ovzduší a snižování emisí skleníkových plynů**.

4.6 Posouzení udržitelnosti Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy školství v Ústeckém kraji

Relevantní cíle a doporučení Implementačního plánu

V celém dokumentu je zdůrazňován význam vzdělání a přístupu ke vzdělání, nejvíce doporučení je v kapitole IX. Prostředky realizace.

- Vypracovat národní programy pro udržitelný rozvoj a lokální rozvoj, případně rozvoj v rámci místních komunit. Tyto programy by měly zlepšit přístup k produktivním zdrojům, veřejným službám a institucím, pracovním příležitostem, úvěrům, vzdělání a zdraví.
 - Podporovat rozvoj národních programů a strategií na podporu vzdělání a posílit výzkumné instituce v oblasti vzdělání.
 - **Vzdělání je pro podporu udržitelného rozvoje klíčové.** Je proto naprosto nezbytné zmobilizovat potřebné zdroje, včetně finančních zdrojů na všech úrovních.
 - Poskytovat finanční pomoc a podporu na programy vzdělávání, výzkumu a zvyšování povědomí veřejnosti a na podporu rozvojových institucí v rozvojových zemích a zemích s tranzitivní ekonomikou.
 - (a) Zachovat jejich vzdělávací infrastruktury a programy, včetně programů vztahujících se ke vzdělávání o životním prostředí a veřejném zdraví.
 - (b) Zvážit prostředky, jakými se lze vyhnout častým a vážným finančním problémům, kterým musí čelit mnohé instituce vyššího vzdělávání včetně univerzit po celém světě, a zejména v rozvojových zemích a v zemích s tranzitivní ekonomikou.
- § Integrovat udržitelný rozvoj do vzdělávacích systémů na všech úrovních vzdělání s cílem podpořit vzdělání jako klíčovou hybnou sílu změny.
- § Poskytovat všem členům společnosti široké spektrum formálních i neformálních příležitostí k trvalému vzdělávání.
- § Integrovat informační a komunikační technologie do rozvoje školních učebních plánů.
- § Doporučit Valnému shromáždění OSN, aby zvažilo možnost schválení Programu desetiletí vzdělání pro udržitelný rozvoj, počínaje rokem 2005.
- § Podporovat místní, národní, subregionální a regionální iniciativy, jejichž cílem je vyvíjet, využívat a přizpůsobovat poznatky a techniky, a podporovat místní, národní, subregionální a regionální špičková centra pro vzdělání, výzkum a školení.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy školství v Ústeckém kraji („záměr“)			
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje		NE	Posuzovaný materiál je třetí znění ze dne 26. 3. 2003. Zastupitelstvo ÚK tento materiál vzalo na vědomí 23. června 2004.

2. Součástí strategie je SWOT analýza		NE	Záměr spíše kvantitativně analyzuje „širší rámec“ ekonomického systému ÚK i školskou soustavu ÚK. Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a rizik však chybí.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu		ANO, s výhradou	Značnou část analytické části „záměru“ (19 stran z celkem 39) tvoří obecná analýza ekonomické situace a trhu práce ÚK. Ta má samozřejmě vazbu na rozvoj vzdělávací soustavy kraje, je však podobněji analyzována v jiných materiálech. V „záměru“ chybí hlubší rozbor vazeb mezi touto „ekonomickou základnou“ a školským systémem kraje. To pak znemožňuje přesněji kvantifikovat dopad např. změn demografické situace na nutné reformy školské soustavy.
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky); opatření; úkoly		ANO	Krátkodobé cíle jsou rozpracovány v části B.1.2 <i>Časový plán konkrétní realizace...</i> Směřují však i do minulosti (rok 2002 vzhledem k roku předložení „záměru“ 2003), což je značně nestandardní, doporučujeme tyto části aktualizovat.
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let); opatření; úkoly		ANO, s výhradou	Střednědobé cíle (pro roky 2005 a 2006) jsou poměrně obecně formulované, až na výjimky nejsou kvantifikované. Např. se konstatuje nutnost snížení počtu MŠ i ZŠ, ale chybí konkrétní indikátor. I když rušení těchto zařízení je v kompetenci obcí, kraj by prostřednictvím „záměru“ měl dát jasnější signál (které školy, kdy, kritéria).
6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let); opatření; úkoly		NE	Součástí „záměru“ je vymezení základních principů transformace školské soustavy. Chybí jasně formulované dlouhodobé cíle a vize.
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů		NE	Tento podstatný „střed“ strategie prakticky chybí, není jasné, jak má být dosaženo navrhovaných změn.
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů		ANO, s výhradou (nutno dopracovat a rozvést)	„Záměr“ řeší otázky financování vzdělávacího systému poměrně okrajově (1 tabulka návrhu investic pro období 2004 – 2007). Nutné doplnit.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		NE	Doporučujeme konkretizovat cíle a k nim doplnit odpovídající indikátory.
10. Strategie je realistická a realizovatelná		ANO, s výhradou (po dopracování)	Vzhledem k závažnosti problematiky (i s ohledem na cíle UR) je nutné záměr dopracovat a konkretizovat . V analytické části doporučujeme hlubší analýzu předkládaného vývoje ekonomické situace, demografické a sociální situace kraje ve vztahu k vzdělávací soustavě. V návrhové části doporučujeme jasněji oddělit, specifikovat a očíslovat cíle různých kategorií a doplnit indikátory a finanční analýzu . Chybí také vize – k čemu má „záměr“ přispět? Jak má vypadat vzdělávací soustava ÚK za 5 – 10 let? Má vzdělávací soustava pouze pasivně reagovat na socio-ekonomický vývoj, či ho má naopak aktivně ovlivňovat?

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie:			
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy školství v Ústeckém kraji („záměr“)			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	C	„Záměr“ je do značné míry reaktivní. Chybí jasnější zasazení rozvoje vzdělávací soustavy do rozvoje lidských zdrojů jako klíče rozvoje společnosti v 21. století. Doporučujeme dopracovat dlouhodobější vize rozvoje vzdělávací soustavy v ÚK, s horizontem alespoň 20 let (v souladu se Strategií rozvoje kraje a požadavky UR).
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	C	Meziregionální solidarita v tomto případě není zcela relevantní, mezigenerační solidarita je aplikována okrajově. Doporučujeme dopracovat prioritu týkající se vzdělávání nejstarší generace a celoživotního vzdělávání.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	N	Není relevantní.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	B	Princip je promítnout uspokojivě, zejména na základě aktuálních socioekonomických a demografických údajů. Doporučujeme lépe provázat s návrhovou částí.
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	B	Obecný, i když explicitně nejmenovaný cíl „záměru“ je změnit současnou nevyhovující vzdělanostní strukturu populace ÚK. To by zcela jistě vedlo i k rozvoji socioekonomického potenciálu kraje. Provázat „Záměr“ s EVVO.
B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B	Záměr by se po dopracování mohl stát důležitým pilířem aktivní sociální politiky regionu.
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	C	2 odstavce věnované problematice environmentální výchovy jsou velmi obecné a deklaratorní. Chybí provázanost s EVVO.
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	C	Chybí větší podpora výměnných pobytů studentů, výuky jazyků, přeshraniční spolupráce škol, stáží atd. Vzhledem k poloze kraje považujeme za velmi důležitou spolupráci s Německem v této oblasti.
C.1	Zapojení významných skupin aktérů – stakeholders) do tvorby a realizace strategie	B	Počítá se především se zapojením vybraných aktérů („sociálních skupin“) do realizace strategie. Doporučujeme rozšířit paletu partnerů (důraz je kladen na veřejnou správu).
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	D	Strategie neřeší zapojení významných skupin veřejnosti (např. rodičů do činnosti a řízení základních škol či NNO zaměřených na vzdělávání, do realizace speciálních vzdělávacích programů).
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	C	Odpovědnost leží především na kraji. Doporučujeme zpřesnit formulaci cílů.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	D	Udržitelný rozvoj není zmíněn vůbec. Doporučujeme ho zmínit jako jedno z východisek „záměru“ (UR/rozvoj lidských zdrojů).
D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	N	Není relevantní.
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	N	Není relevantní.
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	N	Není relevantní.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	N	Není relevantní.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	C	Princip promítnut poměrně slabě, „záměr“ konstatuje na mnoha místech nutnost slučování škol

			do spádových oblastí, ale neřeší související problematiku, která je z hlediska UR klíčová (např. kvalita poskytovaných vzdělávacích služeb, doprava dětí/studentů do spádových oblastí apod.)
E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	C	Doporučujeme konkretizovat (viz. bod 8 Úrovně 1).
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	B	Částečně obsaženo, ale chybí např. rozvaha počtu pedagogických pracovníků v souvislosti s ubýváním žáků, kvantifikace potřebných kapacit atp.
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	C	Ukazatele jsou na průměrné úrovni obsaženy v analytické části, v návrhové části chybí indikátory k cílům (programové indikátory – např. výdaje na žáka v ZŠ) a cílové indikátory stavu (kolik MŠ škol v roce 2005?). Vhodné doplnit.

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
Název strategie:						
Návrh dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání a výchovně vzdělávací soustavy v Libereckém kraji („Záměr“)						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	C	C	N	B	Princip není zcela uspokojivě promítnut. Doporučujeme propracovat dlouhodobou vizi rozvoje vzdělávání v ÚK, podporu celoživotní vzdělávání, zapojení starší generace do vzdělávání.
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	B	B	C	C	„Záměr“ by se po dopracování mohl stát jedním z hlavních pilířů udržitelného rozvoje ÚK. Je však nutné rozpracovat a konkretizovat řadu témat (provázanost s EVVO, vazba na zahraniční – SRN, EU), větší pružnost vzdělávacího systému – ve vazbě na aktivní sociální politiku atd.
C	Participace a konsensus	B	D	C	D	Velmi slabě promítnutý princip (s výjimkou zapojení významných sociálních partnerů). Strategie prakticky neřešení zapojení veřejnosti (rodičů, NNO ...) do školského systému a pomějí význam informovanosti o UR. Chybí vazba na EVVO.
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	N	N	N	N	Není relevantní.
E	Organizace a řízení	C	C	B	C	Také tomuto principu je věnována poměrně malá pozornost. „Záměr“ se soustřeďuje na kvalitativní stránku systému, kvantitativní hodnocení chybí. Systém evaluace škol je jenom nastíněn, chybí i podrobnější cílové a programové indikátory.

4.7 Posouzení udržitelnosti Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji (EVVO)

Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO) v Ústeckém kraji byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 18/26/2004 ze dne 23. 6. 2004.

Analytická část zahrnuje tři vzájemně provázané pilíře udržitelného rozvoje:

- **ekonomický** (1. – Vymezení základních pojmů; 1.3.2 – Povinnosti a možnosti financování EVVO v ČR; 2.6 – Analýza finančního krytí EVVO v kraji; 2.6.1 – Analýza financování EVVO; 2.6.2 – Komplexní systém financování EVVO);
- **sociálně kulturní** (1. – Vymezení základních pojmů; 1.3.3 – Nestátní organizace zabývající se EVVO; 1.3.4 – Vytipování subjektů pro spolupráci se subjekty EVVO v rámci působnosti ÚK; 2.1 – Dotazníkové šetření; 2.3.1 – Přehled institucí s potenciálem pro EVVO; 2.4 – Analýza potřeb a problémů; 2.5 – Analýza nejsilnějších a nejslabších článků EVVO, stávající tendence a potenciál; 2.7 – Začlenění EVVO do strategických a programových dokumentů ÚK);
- **environmentální** (1. – Vymezení základních pojmů; 2.2 – Místní Agendy 21; 2.3.2 – Příklady aktivit EVVO v jednotlivých městech kraje; 2.4 – Analýza potřeb a problémů; 2.5 – Analýza nejsilnějších a nejslabších článků EVVO, stávající tendence a potenciál; 2.7 – Začlenění EVVO do strategických a programových dokumentů ÚK).

Rozsah i obsah jednotlivých kapitol je vyvážený. Základní analytické údaje jsou doplněny výsledky rozsáhlého dotazníkového šetření zaměřeného na problematiku EVVO v Ústeckém kraji. Pro formulování priorit a strategických cílů koncepce je zásadní kapitola 2.4 – Analýza potřeb a problémů, se kterými se EVVO v kraji potýká, zahrnující problémy a potřeby průřezové i reflektované v rámci jednotlivých sektorů. Z hlediska nezbytné provázanosti koncepcí je velmi důležitá kapitola 2.7 – Začlenění EVVO do strategických a programových dokumentů ÚK.

SWOT analýza je strukturovaná do kapitol:

- **Veřejná správa;**
- **Vzdělávací instituce;**
- **Nestátní neziskové organizace;**
- **Podniková sféra;**
- **Průřezová SWOT analýza.**

Nejvýznamnějšími prvky, které SWOT analýza zdůrazňuje v rámci „Slabých stránek,“ jsou:

- **nesystémové financování EVVO a nedostatek finančních prostředků;**
- **nerovnoměrné rozmístění služeb a aktivit EVVO v kraji;**
- **nízká úroveň spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s NNO a školami v oblasti EVVO;**
- **nedostatek kapacit pro vzájemnou komunikaci a koordinaci subjektů činných v EVVO;**
- **nízká úroveň ekologického vědomí veřejnosti.**

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji	ANO	NE	
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje	ANO, s výhradou		<p>Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji byla schválena usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 18/26/2004 ze dne 23. 6. 2004.</p> <p>Informace o odhadu objemu finančních prostředků potřebných k zabezpečení EVVO na území Ústeckého kraje byla Zastupitelstvem Ústeckého kraje pouze vzata na vědomí s tím, že finanční prostředky určené k zabezpečení priorit a opatření EVVO budou projednávány při schvalování rozpočtu Ústeckého kraje na příslušný kalendářní rok.</p> <p>Není tedy stanoven závazný procentuální podíl z celkových ročních výdajů rozpočtu Ústeckého kraje, který bude v příštích letech určen pro EVVO.</p>
2. Součástí strategie je SWOT analýza	ANO		SWOT analýza pokrývá všechny sektory, kterých se problematika EVVO dotýká – veřejnou správu, vzdělávací instituce, nestátní neziskové organizace i podnikovou sféru.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO		<p>Podrobná analýza zahrnuje popis stavu EVVO v celé ČR i v Ústeckém kraji.</p> <p>Detailně je zpracován přehled institucí s potenciálem pro EVVO a příklady aktivit EVVO v jednotlivých městech kraje.</p> <p>Pro formulaci priorit a cílů koncepce je zásadní analýza potřeb a problémů, nejsilnějších a nejslabších článků EVVO i analýza finančního krytí EVVO v kraji.</p>
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky)	ANO		Krátkodobé cíle jsou formulovány pro r. 2004 a slouží ke splnění střednědobých, dlouhodobých a průběžných strategických cílů koncepce. Jsou rozděleny do čtyř oblastí (Zakotvení EVVO v dokumentech kraje; Personální a institucionální zajištění /management/ EVVO; Vytvořený systém financování EVVO; Rozvoj aktivit EVVO).
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let)	ANO		Střednědobé strategické cíle jsou v Koncepci environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji jednoznačně definovány a odlišeny od cílů krátkodobých, dlouhodobých a průběžných. Jsou rovněž rozděleny do čtyř oblastí (Zakotvení EVVO v dokumentech kraje; Personální a institucionální zajištění /management/ EVVO; Vytvořený systém financování EVVO; Rozvoj aktivit EVVO). Dvouletý termín (2004 – 2006) však spíše odpovídá cílům krátkodobým.

		Doporučujeme zvážit úpravu termínů (3 – 5 let) a konkretizaci některých střednědobých strategických cílů Konceptce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji.
6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let)	ANO	Dokument obsahuje základní vizi optimálního rozvoje EVVO v Ústeckém kraji do r. 2010. Do výše zmíněných čtyř oblastí jsou rozděleny také dlouhodobé (do r. 2010) a průběžné strategické cíle. V oblasti aktivit EVVO jsou všechny druhy strategických cílů rozpracovány také pro jednotlivé sektory (veřejná správa; školská zařízení; NNO; podnikatelská sféra).
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů	ANO	Všechny priority i navrhovaná opatření jsou formulovány v návaznosti na strategické cíle v rámci jednotlivých oblastí i sektorů. Součástí koncepce je i podrobná specifikace navrhovaných opatření.
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO	Realizace navrhovaných opatření předpokládá diverzifikované zdroje finančních prostředků, včetně spoluúčasti pověřených organizací. Pro r. 2004 jsou uvedeny předpokládané nároky na finanční zabezpečení priorit a opatření z prostředků Ústeckého kraje.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění	ANO	Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji obsahuje kompletní sadu indikátorů, která bude základním nástrojem pro monitoring a hodnocení plnění jejích cílů.
10. Strategie je realistická a realizovatelná	ANO	Většinu opatření navrhovaných k příslušným strategickým cílům je možné realizovat v uvedených termínech. Limitujícími faktory budou finanční prostředky a nedostatečné množství kvalitních projektů pokrývajících rovnoměrně celé spektrum stanovených priorit a strategických cílů.

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
<u>Název strategie:</u>			
Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	A	Strategické cíle, priority i související navrhovaná opatření Konceptce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji mají dlouhodobý charakter.

A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	B	Mezigenerační i meziregionální solidarita se do Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji promítá uspokojivě. Mezigenerační solidarita je rozpracována především v oblasti celoživotního vzdělávání.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	B	K ekosystémovému přístupu k ochraně životního prostředí i k postupnému zlepšování kvality jednotlivých složek životního prostředí by měla přispět realizace projektů zaměřených na EVVO dětí a mládeže v rámci vzdělávací soustavy i na EVVO pracovníků podnikatelské sféry a veřejné správy v kraji.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	B	Princip se uspokojivě promítá zejména do navrhovaných opatření <i>Priority č. 2 – Rozvoj EVVO ve veřejné správě</i> a <i>Priority č. 5 – Rozvoj EVVO v podnikatelské sféře</i> .
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	B	Opatření navrhovaná v rámci všech 5 priorit mohou přispět k environmentálně šetrnému rozvoji sociálního a ekonomického potenciálu kraje.
B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B	V případě úspěšné realizace většiny opatření může dojít ke zvýšení absorpční schopnosti Ústeckého kraje pro finanční prostředky z vnějších zdrojů (ČR i EU) a následně k vytváření nových pracovních příležitostí.
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	A	Kritérium je nedílnou součástí náplně EVVO. Přímý dopad se může projevit např. v rámci <i>Priority č. 2 – Rozvoj EVVO ve veřejné správě (Opatření 2.2 – Vytvoření nástrojů pro podporu ekologického chování obcí, svazků obcí a kraje)</i> a <i>Priority č. 5 – Rozvoj EVVO v oblasti podnikatelské sféry (Opatření 5.1 – Osvěta, informovanost a odborná podpora pro uplatňování ekologického systému řízení podniků, čisté produkce a nejlepších dostupných technologií)</i> .
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	B	Kritérium je uspokojivě rozpracováno především v rámci <i>Priority č. 1 – Management EVVO v kraji a rozvoj průřezových aktivit EVVO (Opatření 1.6 – Spolupráce se zahraničím)</i> . Spolupráci bude Ústecký kraj rozvíjet nejen se Svobodným státem Sasko, ale také s provincií Jižní Holandsko.
C.1	Zapojení významných skupin aktérů („stakeholders“) do tvorby a realizace strategie	B	Významné zájmové skupiny veřejného, soukromého i neziskového sektoru („stakeholders“) by se měly rozhodujícím způsobem podílet na přípravě a realizaci projektů souvisejících s jednotlivými strategickými cíli, prioritami a opatřeními. Budou rovněž cílovými skupinami pro výstupy projektů. Zástupci zájmových skupin se budou podílet také na monitoringu plnění strategických cílů.

C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	B	Kritérium se v Koncepti environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji uspokojivě promítá zejména do <i>Priority č. 1 – Management EVVO a rozvoj průřezových aktivit EVVO</i> ; <i>Priority č. 2 – Rozvoj EVVO ve veřejné správě</i> a do <i>Priority č. 4 – Rozvoj EVVO v oblasti NNO a zapojování veřejnosti</i> . Zdůrazněn je také princip partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru v komunitách.
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	B	Strategické cíle jsou vcelku konkrétní a transparentní. Jsou určeny subjekty odpovědné za realizaci opatření a plnění strategických cílů. Občané Ústeckého kraje tak mají možnost kontrolovat plnění strategie jako celku i jejích jednotlivých strategických cílů.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	A	Jednoznačně souvisí s posláním koncepce EVVO.
D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	B	Omezování negativních vlivů antropogenních aktivit na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel Ústeckého kraje souvisí s dlouhodobým působením na zvyšování ekologického vědomí veřejnosti a je tedy podmíněno úspěšným splněním strategických cílů Konceptu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji.
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	B	K významnějšímu využívání obnovitelných zdrojů může přispět především rozvoj EVVO ve veřejné správě a v oblasti podnikatelské sféry.
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie. Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva však velmi úzce souvisí mj. také se zlepšováním stavu životního prostředí v Ústeckém kraji a tím také s předmětem posuzované koncepce EVVO.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	B	Uplatňování ekonomických nástrojů k prosazování udržitelného rozvoje na území Ústeckého kraje by mělo být součástí aktivit EVVO.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	B	Princip subsidiarity je v Konceptu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji uplatněn uspokojivě. Souvisí zejména s aktivitami subjektů odpovědných za realizaci jednotlivých opatření a projektů, které mají pokrýt celé spektrum úrovní od krajské přes místní až po školy, podniky a nestátní neziskové organizace.

E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	B	<p>Předpokládané náklady na finanční zabezpečení priorit a opatření EVVO z prostředků Ústeckého kraje jsou vyjádřeny pro r. 2004.</p> <p>Výše finančních prostředků z krajského rozpočtu určených na realizaci opatření a projektů EVVO bude každý rok znovu projednávána a schvalována Zastupitelstvem při schvalování rozpočtu Ústeckého kraje.</p> <p>Mezi základní zdroje financování některých priorit a opatření řadí koncepce i rozpočty měst a obcí i vlastní prostředky podnikatelských subjektů.</p> <p>Využívání ostatních zdrojů (ČR, EU) bude podmíněno přípravou dostatečně kvalitních projektů.</p>
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	A	<p>Kapacity pro realizaci cílů a opatření Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji jsou rozpracovány v kapitole 4.2 – <i>Management rozvoje EVVO v kraji</i>. Hlavním garantem bude Krajská rada EVVO Ústeckého kraje. Při optimální spolupráci rady s ostatními subjekty je možné navrhované kapacity hodnotit jako dostatečné.</p>
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	A	<p>Navržený systém konkrétních indikátorů plně odpovídá jeho poslání – sloužit k monitoringu plnění strategických cílů Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji.</p>

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
Název strategie:						
Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	A	B	B	B	Jednotlivé aspekty související s principem odpovědnosti vůči budoucím generacím jsou do strategických cílů i do navrhovaných opatření Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji uspokojivě zapracovány.
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	B	B	A	B	Velmi kvalitně je koncepcí EVVO podchycena podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů. Uspokojivě je zdůrazňována nutnost přeshraniční spolupráce se Saskem a pravidelné výměny zkušeností s provincií Jižní Holandsko.

C	Participace a konsensus	B	B	B	A	<p>Koncepce EVVO uspokojivě prosazuje spolupráci/partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru při přípravě a realizaci projektů v rámci navrhovaných opatření.</p> <p>Optimálně je rozpracována problematika účasti veřejnosti v rozhodovacích procesech na krajské i místní úrovni a zejména průběžné zajišťování informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí veřejnosti o UR.</p>
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	B	B	N	B	<p>Strategické cíle a navrhovaná opatření pokrývají plně problematiku integrované ochrany.</p> <p>Konkrétní opatření k ochraně a zlepšování zdravotního stavu obyvatel Ústeckého kraje nesouvisí se zaměřením koncepce EVVO.</p> <p>Problematiku využívání obnovitelných zdrojů a uplatňování systému ekonomických nástrojů, které na regionální úrovni zajistí účinné prosazování principu znečišťovatel platí v praxi, pokrývá EVVO v celém rozsahu.</p>
E	Organizace a řízení	B	B	A	A	<p>Z hlediska udržitelnosti je organizace a řízení nejpodrobněji a nejkvalitněji zpracovanou částí Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji.</p> <p>Využívání souboru indikátorů a transparentní monitoring umožní všem občanům Ústeckého kraje přímo se účastnit kontroly plnění strategických cílů koncepce.</p>

Závěrečné doporučení:

Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji v podobě předložené k posouzení udržitelnosti je dokumentem, který může výrazně ovlivnit environmentální pilíř udržitelného rozvoje regionu.

Svým důrazem na zvyšování povědomí veřejnosti o problematice udržitelného rozvoje je ovšem tato koncepce provázána i se socio kulturním a s ekonomickým pilířem.

4.8 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje

Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje byla schválena usnesením Rady Ústeckého kraje č. 21/79/2003 a určena k dopracování. Finální verze vznikla 3. 6. 2004.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje			
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje		?	Jde o verzi ze září 2003.
2. Součástí strategie je SWOT analýza	ANO		Obsahuje „globální“ SWOT analýzu průmyslové výroby, SWOT analýzu zpracovatelského průmyslu, SWOT analýzu inovační strategie a SWOT analýzu rukověti investora.
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO		Analýza různých aspektů, které ovlivňují průmyslový rozvoj kraje, je ve stručné formě součástí strategie a v rozšířené podobě součástí příloh. Analýza je založena na rešerši dostupných informací kvantitativního charakteru zpracovatelem (RRA), chybí širší zapojení dalších subjektů a kvalitativní analýza jejich názorů a postojů (např. zástupců podnikatelské veřejnosti, kterých se Strategie týká). Některá klíčové témata udržitelného rozvoje průmyslu jsou zcela opominuta (EMAS, environmentální a sociální odpovědnost firem, rozvoj „zeleného podnikání“ atd.).
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle (horizont 1 – 2 roky)	ANO, s vážnou výhradou		Pro první čtyři okruhy strategických cílů (viz bod 5) rozpracovali autoři priority a opatření, které mají vesměs krátkodobý charakter. Chybí však indikace cílového stavu i roku (strategie obsahuje jen termín zahájení), chybí indikátory – měřitelné údaje – pro plnění těchto priorit a opatření. V řadě případů není jasné, kdo bude plnění daného cíle řídit. (Krajský úřad? Kdo konkrétně?) Často také není jasná vazba mezi navrženým opatřením a daným cílem. Strategie neobsahuje popis toho, jak by naplnění daného opatření mělo přispět k deklarovanému cíli (např. zvýšení konkurenceschopnosti). Chybí tedy to nepodstatnější strategie – „střed“.
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let)	ANO, s výhradou		Autoři uvádějí, že jde o střednědobou strategii – do roku 2006. Vstup do EU bude vyžadovat aktualizaci. Součástí je 5 strategických cílů (v oblasti průmyslové výroby, zpracovatelského průmyslu – velkých podniků, zpracovatelského průmyslu – malých a středních podniků, inovací v průmyslu a investiční politiky. V prvních čtyřech oblastech jsou strategické cíle rozpracovány do podoby priorit a opatření, ke kterým se vztahují výhrady uvedené výše (bod 4).

6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let)		NE	Viz výše
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky (konkrétní opatření a úkoly) k dosažení cílů	ANO, s výhradou	NE	Vhledem k obecné formulaci priorit a opatření je popis prostředků k jejich dosažení nedostatečný. Autoři předpokládají, že budou rozvedeny v dalších, návazných materiálech – akčních plánech. Ty však zatím nevznikly.
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO, s vážnou výhradou		Způsob financování je obecně formulovaný (rozpočet ČR, ÚK, EU atp.). Nutné konkretizovat – např. doplnit konkrétní dotační programy a tituly.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		NE	Chybí.
10. Strategie je realistická a realizovatelná	ANO, s výhradou		Strategie je založena na relativně kvalitní analýze, avšak ve své návrhové části je málo konkrétní a invenční. Doporučujeme dopracovat do podoby akčních plánů, zařadit indikátory a specifikovat finanční nástroje.

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie:			
Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	B	Strategické cíle mají střednědobý charakter, dlouhodobá vize rozvoje a restrukturalizace průmyslu chybí. Nejlépe je kritérium promítnuto do části týkající se inovací v průmyslu.
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	C	Meziregionální solidarita je řešena okrajově. ÚK kraj je vymezen jako specifický region se specifickými problémy. Mezigenerační solidarita se do Strategie nepromítá, až na jedno opatření – koordinace systému celoživotního vzdělávání.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	C	Obecně je konstatována horší kvalita ŽP v ÚK ve srovnání s jinými regiony ČR. Strategie však nedefinuje žádné významné nástroje v oblasti průmyslu (např. EMAS, čistší produkce, dobrovolné dohody, environmentální reporting), které by mohly situaci zlepšit.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	B	Kritérium je částečně promítnuto v částech Strategie týkajících se inovací a investičních pobídek. V částech týkajících se průmyslové výroby obecně a zpracovatelského průmyslu je uplatněno nedostatečně.
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	C	Environmentální aspekt rozvoje kraje je řešen okrajově, Strategie je v tomto ohledu reaktivní.

B.2	Podpora aktivní sociální politiky	B	Politicky deklarovaným ústředním cílem je „podpora aktivní politiky zaměstnanosti a zvyšování počtu nových pracovních příležitostí,“ kterého má být dosaženo zvyšováním konkurenceschopnosti, inovacemi a investicemi.
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	C	Kritérium promítnuto slabě. Strategie neobsahuje žádné nástroje pro podporu ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů vhodné pro sektor průmyslu. Nepodporuje vytváření pracovních míst v sektorech „zeleného podnikání“ (např. využití alternativních zdrojů energie).
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	B	Zmíněno je několik přeshraničních projektů se saskými partnery. Často zdůrazňován je evropský kontext (podpůrné programy EU atd.).
C.1	Zapojení významných skupin aktérů – stakeholders) do tvorby a realizace strategie	B	Strategie se snaží reflektovat názory nejenom veřejné správy, ale i hlavního aktéra – průmyslových podniků. Pracovní skupina byla rovněž stanovena. Autoři konstatují, že se bohužel nepodařilo získat názory dalších subjektů (vedoucích odborů krajského úřadu, předsedů hospodářských komor a zástupců obcí).
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	N	Není relevantní.
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	B	Opatření jsou transparentní, ale poměrně obecně formulované. Odpovědnost není konkrétně stanovena – explicitně je odpovědným orgánem pro všechny priority zadavatel – tj. kraj. Vhodné upřesnit konkrétní odbory, komise a spolupracující instituce.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	C	Segment průmyslu by se mohl stát významným aktérem při prosazování principů UR v praxi (viz příklady ze zahraničí). Informovanost o těchto otázkách by se měla stát běžnou součástí vnější komunikace firem a jejich marketingu.
D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	C	V tomto aspektu by měla být více zdůrazněna role průmyslu.
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	D	Kritérium není uplatněno vůbec.
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	N	Není relevantní.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	B	Kritérium není explicitně zmiňováno, ale strategie vychází z právní úpravy prosazování tohoto principu.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	N	Není relevantní.
E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	C	Viz bod 8 Posouzení úrovně 1.
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	B	Řešeno částečně (např. prioritě P2). Doporučujeme rozpracovat pro jednotlivá opatření a vytvořit efektivní systém pro koordinaci nyní roztržitých institucí pro podporu podnikání.
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	D	Chybí.

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
Název strategie:						
Strategie rozvoje průmyslu a malého a středního podnikání Ústeckého kraje.						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	B	C	C	B	Princip je uplatňován pouze částečně. Je třeba doplnit moderní principy odpovědnosti podnikatelského sektoru (sociální a environmentální odpovědnost).
B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	C	B	C	B	Strategie je slabší v environmentální dimenzi tohoto principu. Integrace environmentálních cílů do ekonomické a sociální politiky je klíčovým principem politik Evropské unie. Proto je nutné Strategii v tomto ohledu dopracovat a zapracovat nástroje udržitelného průmyslu – viz např. Světová podnikatelská rada pro UR.
C	Participace a konsensus	B	N	B	C	Neslabším aspektem tohoto principu je zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR. V tomto ohledu má průmyslový sektor ÚK velké možnosti, které nejsou využity.
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	C	D	N	B	Soulad s tímto (a následujícím) principem je nejslabší stránkou strategie . Ochrana životního prostředí je na některých místech brána jako příležitost, jinde jako bariéra. Nutné dopracovat rozhraní průmysl/environmentální pilíř UR.
E	Organizace a řízení	N	C	B	D	Slabá stránka Strategie. Chybí rozpracování finančních nástrojů a managementu realizace strategie.

4.9 Posouzení udržitelnosti koncepčních dokumentů Ústeckého kraje pro oblast zdravotnictví a sociálních služeb

Přehled dokumentů:

- Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje;
- Zdravotní plán Ústeckého kraje (září 2003);
- Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002).

Schválení dokumentů Radou a Zastupitelstvem Ústeckého kraje:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze schváleny usnesením Rady Ústeckého kraje č. 36/35/2002 ze dne 17. července 2002;

=> Zastupitelstvo Ústeckého kraje = 0;

=> rozšířené teze schváleny usnesením Rady Ústeckého kraje č. 32/60/2003 ze dne 8. dubna 2003;

=> Zastupitelstvo Ústeckého kraje = 0.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> schválen usnesením Rady Ústeckého kraje č. 26/69/2003 ze dne 20. srpna 2003;

=> Zastupitelstvo Ústeckého kraje = ?

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> schválena usnesením Rady Ústeckého kraje č. 26/42/2002 ze dne 9. října 2002;

=> Zastupitelstvo Ústeckého kraje = 0.

Podrobná analýza vývojových trendů a současného stavu:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti zpracována uspokojivě.

SWOT analýza:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti zpracována pouze částečně (rozbor silných a slabých stránek sociálních služeb Ústeckého kraje).

Podrobná analýza současných nákladů na zabezpečení dané oblasti:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti zpracována uspokojivě.

Konkrétní (kvantifikované) střednědobé a dlouhodobé strategické cíle:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí (kromě návrhu počtu lůžek pro Ústecký kraj).

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí (kromě návrhu počtu lůžek pro Ústecký kraj).

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

Předpokládané náklady na realizaci opatření ke splnění střednědobých a dlouhodobých strategických cílů:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti nejsou uvedeny;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti nejsou uvedeny.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti nejsou uvedeny.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti jsou částečně uvedeny.

Přehled potenciálních zdrojů finančních prostředků na realizaci opatření ke splnění střednědobých a dlouhodobých strategických cílů:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

Soubor indikátorů pro monitoring plnění střednědobých a dlouhodobých strategických cílů:

1) Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje

=> základní teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí;

=> rozšířené teze = v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

2) Zdravotní plán Ústeckého kraje

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

3) Koncepce rozvoje sociálních služeb Ústeckého kraje – 1. etapa (srpen 2002)

=> v dokumentu předloženém k posouzení udržitelnosti chybí.

Závěrečné doporučení:

Při aktualizaci Koncepce zdravotnictví Ústeckého kraje a Zdravotního plánu Ústeckého kraje je nezbytné doplnit podrobnou analytickou část, včetně vývojových trendů. Všechny tři dokumenty musí být doplněny o konkrétní, kvantifikované střednědobé a dlouhodobé strategické cíle, předpokládané náklady na jejich splnění, přehled potenciálních zdrojů finančních prostředků a o soubor indikátorů určených pro monitoring plnění cílů.

4.10 Posouzení udržitelnosti Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji

Relevantní cíle a doporučení Agendy 21 a Implementačního plánu

Agenda 21

Problematicke turismu a cestovnímu ruchu není věnována žádná speciální kapitola Agendy 21. Tato problematika je zčásti řešena v kapitole 13:

Péče o křehké ekosystémy: udržitelný rozvoj horských oblastí, kde v odstavci 13.15, který se zabývá cíli alternativní možnosti získávání obživy, je mimo jiné zařazeno následující:

(b) podporovat činnosti vytvářející zisk, jako je např. *udržitelný cestovní ruch (turismus)*, rybnářství a environmentálně šetrnější hornictví; zlepšovat infrastrukturu a sociální služby a především chránit zdroje živobytí místních komunit a domorodých obyvatel.

Implementační plán

Problematicke cestovního ruchu a turismu, není podobně jako v dokumentu Agenda 21, věnována žádná samostatná kapitola. Tento fenomén je zmíněn v několika kapitolách:

V kapitole **Změna neudržitelných vzorců spotřeby a výroby**, je v odstavci 19 (b) uvedeno:

- Začlenit energetické úvahy, včetně energetické účinnosti, ekonomické dostupnosti a dosažitelnosti, do sociálně ekonomických programů, zejména do politik významných energeticky náročných infrastruktur, jako je například veřejný sektor, doprava, průmysl, zemědělství, využívání městské půdy, cestovní ruch a sektor stavebnictví.

V kapitole **Ochrana a řízení základny přírodních zdrojů pro hospodářský a sociální rozvoj** se celý odstavec 41 týká problematiky turismu a cestovního ruchu:

- Podporovat udržitelný rozvoj cestovního ruchu, včetně nespotebniho cestovního ruchu a ekoturismu, s ohledem na duch iniciativy s názvem Mezinárodní rok ekoturismu 2002, Rok OSN pro kulturní dědictví 2002, na Světový summit o ekoturismu v roce 2002 a jeho deklaraci z Quebecu a na globální pravidla etického chování v cestovním ruchu, přijatá Mezinárodní organizací cestovního ruchu, s cílem zvýšit přínosy ze zdrojů získaných z cestovního ruchu pro obyvatele hostitelských zemí, při zachování kulturní a ekologické integrity hostitelských společností a podporování ochrany ekologicky citlivých oblastí a přírodního dědictví. Podporovat udržitelný rozvoj cestovního ruchu a vytváření kapacit pro účely posílení postavení venkovského a místního obyvatelstva. Tento proces by zahrnoval opatření na všech úrovních s cílem;
- posílit mezinárodní spolupráci, přímé zahraniční investice a partnerskou spolupráci jak se soukromým, tak i s veřejným sektorem, a to na všech úrovních;
- vypracovat programy, včetně programů vzdělávání a školení, které by podnítily obyvatele k účasti na ekoturismu, umožnit původním a místním komunitám rozvinout a získávat prospěch z ekoturismu a posílit spolupráci zainteresovaných stran na rozvoji cestovního ruchu a ochrany dědictví, s cílem zvýšit ochranu životního prostředí, přírodních zdrojů a kulturního dědictví;
- poskytovat technickou pomoc rozvojovým zemím a zemím s tranzitivní ekonomikou pro podporu udržitelného rozvoje podnikání v cestovním ruchu a investic do cestovního ruchu, stejně jako programy povědomí o cestovním ruchu, s cílem zlepšit vnitrozemský cestovní ruch a stimulovat rozvoj podnikání;
- pomáhat hostitelským komunitám řídit návštěvy v místech turistických atrakcí pro jejich maximální přínos, při současném zajištění co možná nejmenších negativních dopadů či rizik ohrožujících jejich tradice, kulturu a prostředí, s podporou Světové organizace cestovního ruchu a dalších významných organizací;

- podporovat diverzifikaci ekonomických činností, včetně usnadnění přístupu na trhy a přístupu k obchodním informacím, stejně jako účast nově vznikajících místních podniků, zejména pak malých a středních.

A krátce v kapitole **Udržitelný rozvoj Afriky**, kde je v odstavci 64 uvedeno následující:

Podporovat úsilí Afriky v dosažení udržitelného cestovního ruchu, který přispívá k sociálnímu, ekonomickému a infrastrukturnímu rozvoji prostřednictvím následujících opatření.

- Implementací projektů na místní, národní a subregionální úrovni, se zvláštním důrazem na marketing produktů afrického cestovního ruchu, jako je například turismus za dobrodružstvím, ekoturismus a kulturní turismus:

(b) Vytvořením a podporou národních a přeshraničních chráněných území na podporu uchování ekosystémů v souladu s ekosystémovým přístupem a na podporu udržitelného cestovního ruchu;

(c) respektováním místních tradic a kultur a podporou využívání znalostí původních obyvatel při řízení přírodních zdrojů a ekoturismu;

(d) pomocí pro obyvatele hostitelských oblastí v řízení jejich turistických projektů pro získání maximálního přínosu, při současném omezování negativního dopadu na jejich tradice, kulturu a životní prostředí.

Posouzení udržitelnosti

Posouzení úroveň 1			
Zhodnocení funkčnosti, efektivnosti a strategického charakteru			
Název strategie:	ANO	NE	Komentář/poznámka
Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji			
1. Strategie je schválena zastupitelstvem Ústeckého kraje	ANO		
2. Součástí strategie je SWOT analýza	ANO		
3. Strategie je založena na věrohodných informacích a analýze stavu	ANO		Analýza stavu je velice kvalitní, rozebírá nejrůznější aspekty cestovního ruchu, nabízí široké spektrum možností a vychází z pestré řady údajů. V analýze nabídky turistických atraktivit podle subregionů je kladen větší důraz na aktivity masového turismu (golf, konferenční turistika...) než na přírodu blízké formy. Až na tuto drobnost je výčet nabídky aktivit široký. Na straně 47 Analýzy je napsáno: „ <i>nová dálnice (D8) není hrozbou, ale z hlediska cestovního ruchu impulsem, který poukazuje na snadnou dostupnost a blízkost Prahy.</i> “ Pro turistický ruch může být dálnice přes přírodovědecky a krajinářky cenné území z krátkodobého hlediska přínosem. Avšak tento pohled je velice krátkozraký a z hlediska

		ochrany přírody a principů udržitelného rozvoje naprosto mylný. Lze se domnívat, že autoři strategie nepochopili, navzdory kvalitní analýze situace kraje, jasné souvislosti mezi kvalitou turistického ruchu a mezi kvalitním nepoškozeným prostředím. Na jiných místech se však tento problém nevyskytuje.
4. Strategie obsahuje krátkodobé konkrétní cíle; opatření (horizont 1 – 2 roky); úkoly	ANO (viz komentář)	Strategie nepoužívá termíny krátko-, středně- a dlouhodobé cíle, ale spíše pracuje s termíny vize, cíle, priority, opatření. Časové horizonty realizace jednotlivých úrovní návrhové části mohou být rámcově vyjádřeny následovně:
5. Strategie obsahuje střednědobé konkrétní cíle (horizont 3 – 5 let); opatření; úkoly		Ø Vize: dlouhodobá realizace
6. Strategie obsahuje dlouhodobé konkrétní cíle (horizont 5 – a více let); opatření; úkoly		Ø Cíle: střednědobá až dlouhodobá realizace Ø Priority: střednědobá realizace Ø Opatření: krátkodobá až střednědobá realizace
7. Strategie obsahuje/popisuje prostředky k dosažení cílů	ANO	
8. Strategie obsahuje přehled finančních nástrojů/zdrojů k realizaci cílů	ANO	Vedle návrhové části, kde jsou stanoveny vize, cíle, priority a opatření je i součástí SRCR ÚK i Akční plán, který podrobněji specifikuje časový harmonogram provádění jednotlivých opatření a zároveň naznačuje výši nutných finančních prostředků. Akční plán se aktualizuje 1 x za rok.
9. Strategie obsahuje indikátory pro monitoring plnění		NE
10. Strategie je realistická a realizovatelná	ANO	Součástí SRCR ÚK je i Implementační plán, který dále podrobněji popisuje základní principy implementace strategie. S jeho nepochopením stoupá hrozba, že SRCR ÚK bude nerealizovatelná.

Posouzení úroveň 2			
Zhodnocení z hlediska kritérií udržitelného rozvoje			
Název strategie: Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji			
No.	Kritérium udržitelného rozvoje	Skóre	Hodnotící text
A.1	Posuzování dlouhodobých vlivů a podpora dlouhodobých vizí	B	Kritérium A.1 promítnuto uspokojivě. Zatímco posouzení dlouhodobých vlivů je zmiňováno okrajově, podpora dlouhodobých vizí je zahrnuta v SRCR ÚK.
A.2	Mezigenerační a meziregionální solidarita	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
A.3	Zlepšení kvality životního prostředí pro budoucí generace	A	Strategie obsahuje prioritu: Přírodní a kulturně - historické bohatství kraje jako významný faktor rozvoje cestovního ruchu. I v ostatních částech a kapitolách je zdůrazněna potřeba kvalitního ŽP.
A.4	Uplatňování principu předběžné opatrnosti	N	Kritérium není pro účel strategie příliš relevantní
B.1	Rozvoj sociálního a ekonomického potenciálu kraje environmentálně šetrným způsobem	C	Tento princip je ve strategii nedostatečně promítnut. I když je zdravé ŽP pro CR podmínkou, nezmiňuje se strategie (až na 1 výjimku) o environmentálně šetrném rozvoji sociálního a ekonomického potenciálu.

B.2	Podpora aktivní sociální politiky	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
B.3	Podpora ochrany životního prostředí a zachování přírodních zdrojů	A	Viz A.3.
B.4	Podpora přeshraniční spolupráce	A	Plně promítnuta. Pro samotnou funkčnost cestovního ruchu je spolupráce ÚK se sousedními zeměmi (SRN) klíčová.
C.1	Zapojení významných skupin aktérů (stakeholders) do tvorby a realizace strategie	A	Naplnění cílů, principů i opatření strategie je nutné za spolupráce s ostatními aktéry kraje. Jejich podpora je nutná nejenom z hlediska funkčního, aby se cíle povedlo propojit s praxí, ale také z hlediska finančního, kdy je potřeba soukromých investic.
C.2	Zajištění účasti veřejnosti na rozhodování orgánů samosprávy	N	Kritérium není pro účel strategie příliš relevantní.
C.3	Transparentnost cílů strategie a jasně definovaná odpovědnost	A	Cíle jsou jasně definované a stejně tak i odpovědnost.
C.4	Zajištění informovanosti, komunikace, osvěty a povědomí o UR	C	Není příliš zřejmé, zda současně s propagací cestovního ruchu budou podporovány i principy udržitelného rozvoje. Nutno dopracovat.
D.1	Omezení negativních vlivů na životní prostředí a zdravotní stav obyvatel	B	Promítnuto částečně. U některých projektů není zdůrazněna nutnost minimalizace ovlivnění životního prostředí. Vhodné dopracovat.
D.2	Podpora využívání obnovitelných zdrojů	C	Opatření 2.1 zmiňuje zavedení grantových podpor na využití ekologicky šetrných technologií. Obnovitelných zdrojů energie se strategie nedotýká. Nutno doplnit i u ostatních staveb či projektů.
D.3	Zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
D.4	Uplatňování principu znečišťovatel platí	N	Kritérium je irelevantní vzhledem k předmětu strategie.
E.1	Uplatňování principu subsidiarity	B	Strategie stanovuje a přenechává řešení některých zmíněných opatření na obce, nevládní organizace či ostatní aktéry. Vhodné lépe definovat úlohy jednotlivých podílníků.
E.2	Vytvoření systému finančních zdrojů pro realizaci cílů	A	Je zmíněn i navržen systém zdrojů (především z fondů kraje) financování opatření strategie.
E.3	Vytvoření kapacity pro realizaci cílů	B	Opatření 3.1 se tohoto kritéria plně týká. Není však stanoven rozsah, ani nejsou vyjmenovány potřebné instituce, které by se do naplnění tohoto cíle měli zapojit (především vysoké a střední školy v kraji). Potřebné zapojit.
E.4	Vytvoření systému měřitelných cílů, monitoringu a indikátorů	D	Pro kontrolu proveditelnosti a především úspěšnosti uvedených cílů a opatření je nutné, aby strategie obsahovala měřitelné cíle. Vhodné kontaktovat organizace, které se profesionálně zabývají indikátory udržitelného rozvoje.

Posouzení úroveň 3						
Zhodnocení z hlediska principů udržitelného rozvoje						
Název strategie: Strategie rozvoje cestovního ruchu v Ústeckém kraji						
No.	Princip udržitelného rozvoje	Skóre principů				Celkové hodnocení – závěr
		1	2	3	4	
A	Odpovědnost vůči budoucím generacím	B	N	A	N	Dvě ze čtyř kritérií nejsou pro účel této strategie relevantní. Pro udržitelný cestovní ruch je kvalitní nepoškozené životní prostředí podmínkou. Bylo by vhodné do strategie doplnit posouzení dlouhodobých vlivů .

B	Integrace ekonomických, sociálních a environmentálních cílů	C	N	A	A	Principy vcelku úspěšně promítnuty. V materiálech se však více méně neobjevuje používání environmentálně šetrných technologií . Z hlediska udržitelného rozvoje je nutné, aby se tato podmínka promítla i do řešení ostatních opatření této strategie.
C	Participace a konsensus	A	N	A	C	Cestovní ruch je komplexní obor, který vyžaduje spolupráci mnoha odvětví na mnoha úrovních. Strategie tuto premisu plně přejímá a uplatňuje. Současně s šířením produktů a informačních balíčků by se měl více podporovat udržitelný turismus .
D	Ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů	B	C	N	N	Je nutné do opatření zapojit podporu a využívání obnovitelných zdrojů energie k minimalizaci vlivů aktivit na životní prostředí.
E	Organizace a řízení	B	A	B	D	Nutnost vytvoření indikátorů strategie.

5. Přehled literatury

- [1] Booth and Lucas (2001)
- [2] Kirkpatric, George and Curran, (2001)
- [3] Říha, J. (2001): Nový fenomén – posuzování udržitelnosti, Ochrana přírody, 56, č. 2, str.41–44.
- [4] Ministerstvo životního prostředí, potravin a venkova (DEFRA - <http://www.defra.gov.uk/>)
- [5] Ministerstvo dopravy (DFT - <http://www.dft.gov.uk/>)